Ніва

БЕЛАРУСКі ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВіК

№ 4 (1248) ГОД XXV БЕЛАСТОК, 27 СТУДЗЕНЯ 1980 г. ЦАНА 1 зл.

ЧАМУ СЫМОН НЕ СТАЎ МУЗЫКАМ?

Адкрыванне Беласточчыны адбываецца па-рознаму, у залежнасці ад асабістых зацікаўленняў адкрывальнікаў. Адны з іх знаходзяць тут арыгінальныя даўнія формы розных пляцёнак і карабкоў з саломы і выводзяць на шырокі свет майстэрства народных умельцаў з Бельшчыны, Гайнаўшчыны і іншых ваколіц, адначасова даючы ім зарабіць па некалькі дзесяткаў тысяч злотых у год. Другія ж у той час шныраць па старэнькіх царквах і капліччках, валочацца па хатах ды выдзіраюць або выманьваюць за марны грош старажытныя іконы, кнігі, мэблю, тканіны, посуд, каб зарабіць у сваю кішэню на гэтым сотні тысяч, а то і мільёны злотых, і такім чынам проста абрабоўваюць наш рэгіён з каштоўных помнікаў культуры. Цяпер жа пачалі завітваць у беластоцкія вёскі і мястэчкі іншыя „адкрывальнікі“: яны пільна прыслухоўваюцца да спявачых і музыкальных здольнасцей тутэйшай моладзі, найбольш таленавітым хлопцам і дзяўчатам прапануюць музыкальныя школы ў Варшаве, Кракаве, Познані і заманлівую кар'еру артыста. Куды гэтых адкрывальнікаў залічыць: да прыяцеляў Беласточчыны ці яе ворагаў — сказаць цяжка, бо з аднаго боку яны ствараюць магчымасць вялікай будучыні нашай даравітай моладзі, але з другога — бесцырымонна ачышчаюць наш рэгіён з праўдзівых талентаў. І тут адразу ўзнікае пытанне: **як дбае сама Беласточчына пра музычную адукацыю свайго маладога пакалення ?**

За першым адказам на гэтае пытанне я падаўся на вуліцу Падлесную 2 у Беластоку, дзе на ўскраіне Зверынецкага парку ад 1973 г. знаходзіцца комплекс мастацкай адукацыі, або прасцей — Беластоцкая музычная школа. Яе дырэктар мгр **Тадэуш Бакун** паінфармаваў:

— У нашу зборную ўстанову ўваходзяць: музыкальная школа першай ступені з прадшколлем, асяродак балету, музыкальная школа другой ступені з завочным аддзяленнем, філіял Музыкальнай акадэміі ў Варшаве. Разам займаецца ў нас 1150 вучняў і студэнтаў. Па велічыні мы — самая вялікая такая навучальная ўстанова ў Польшчы. Пры тым — першая эксперыментальная, бо на нашым вопыце выпрацоўваўся статут зборных установаў мастацкай адукацыі для ўсяе краіны.

— І як вам, педагогам, працуецца над тым, каб давесці за дваццаць год шасцігадовага дашкольніка да магістра мастацтваў?

— Нялёгка. Перш за ўсё мы імкнемся стварыць адзіны, дружны калектыў настаўнікаў, бо моладзь — гэта ж вучні аж 57 розных школ Беластока і яго ваколіц. І нам многае ўдалося. Дзякуючы прыхільным, сяброўскім адносінам педагогаў да вучняў, індывідуальнай працы з кожным навучэнцам, у нас пануе асаблівая выхаваўчая атмасфера працавітасці, засяроджанасці і павагі. Затым у вялікай ступені мы патрапілі выкарыстаць для навучання і выхавання ўвесь патэнцыял нашых спецыялістаў.

— Пэўна, маеце вялікія цяжкасці са спецыялістамі, вядома, Беласток — гэта ж правінцыя...

(Працяг на стар. 4)

А СНЕГ ІДЗЕ...

А снег ідзе, задумны і таемны,
Як з памяці, з глыбінь нябёсаў снег.
І тоне ў ім усё, нат голас пеўня,
І Галаса твайго нязлосны брэх.

І гэта ціша, гэтая аснежнасць —
Яны як сон ці нейкі дзіўны хмель.
У ім адпачывае Белавежа,
Улёгшыся ў пуховую пасцель.

І мы яе спакою не парушым
(Яго і так заўсёды нестае), —
Спакоем пушчы мы акрэпім душы,
Акрэпім душы мудрасцю яе.

А снег ідзе, кладзецца снег гаючы
На горышчы ўчарашнія і боль.
І не гняце нішто мяне, не мучыць,
Асветленае пушчай і табой.

Я дужа рад табе, я рад вяртанню
Сюды, да першароднасці святой...
...А снег ідзе... Нібы алень за ланню,
У нейкім элегічным хваляванні
І я іду, як хмельны, за табой.

А снег ідзе...

Міхась Рудкоўскі
Фота В. Рудчыка

Дыван падвойны Станіславы Карнай в. Трахімаўка, гміна Нараў.
Фота М. Гайдука

ПАД ЗАЛАТОЙ ВЕХАЙ

Разам са шматлікай групай сялян з многіх вёсак Беластоцкага ваяводства наведаў я спецыялістычную гаспадарку **Вальдэмара Генііюша з Геніюшаў** на Сакольшчыне. Экскурсанты цікавіліся вялікай свінафермай, якую ў 1979 годзе пабудаваў сабе гэты селянін.

Гэтая хлеўня знаходзіцца за вёскай пад лесам, прыліпла да ўзгорка, што зараз заўважылі практычныя гаспадары.

— Бачыце, як сабе выкамбінаваў — на жвіроўні пабудаваў хлеўню, — чулася ў натоўпе экскурсантаў. — Будаўнічыя матэрыялы ў яго на месцы, вазіць не трэба.

— Гэта вялікая выгода, — дакінуў

іншы, — бо транспарт цяпер паглынае надта ж многа грошай. Нядаўна купіў я 10 тысяч штук сілікатнай цэглы. Да мяне з базы — нейкіх 20 кіламетраў. Дык уяві сабе, — гаварыў той селянін, — што за транспарт, пагрузку і разгрузку давялося заплаціць мне больш як 2,5 тысячы злотых.

— А тут, — селянін паказаў рукой на будынак, — жвіру ўжо вазіць не трэба. Толькі гэтыя пліты.

Сапраўды, хлеўня Вальдэмара Геніюша пабудавана з гатовых вялікагабарытных панеляў, якія прадукуюць у Тшцяным, і кожны, хто хоча, можа сабе іх там купіць. Сяляне аднак з нейкім недаверам глядзелі на гэтую канструкцыю. Столькі ж наслухаліся яны нараканняў на дрэннае інвентарскае будаўніцтва паводле праектаў Інстытута механізацыі і электрыфікацыі вясковай гаспадаркі, што будынкі халодныя, што свінні ў іх масава хварэюць і слаба растуць, што замнога з'ядаюць кармоў. А хлеўня ў Вальдэмара Геніюша якраз пабудавана паводле тыповага праекта, апрацаванага тым жа інстытутам. Дык гаспадары хацелі б даведацца, як гэты будынак здае практычны экзамен.

— Мая хлеўня, — спакойна паясняе гаспадар, — мае больш як 42 метры даўжыні і амаль 10 метраў шырыні. Яе пабудову пачаў я ў маі 1978 года, а ў маі наступнага года ўжо паставіў тут свіней на адкорм. Ці холадна? Не, я гэтага не сцвердзіў. Бачыце самі, будынак вялікі, але мае цэнтральнае ацяпленне, і калі выпаў 15-градусны мароз, дык тут у хлеўні нават вада ў вёдрах не замерзла, хаця яшчэ не было двайных шыбаў у вокнах. На маю думку, будынак ізаляваны дастаткова. Сцены ў сярэдзіне запоўнены тартачнымі апілкамі, змешанымі з вапнай, такая ізаляцыя ад холаду пакладзена і на столі. Парасяты дадаткова грэюцца пад спецыяльнымі электралямпамі. Для спачынку свінні маюць драўляную падлогу, на якую хачу яшчэ пакласці гумовы падсціл...

Вальдэмар Геніюш выводзіцца са шматлікай сям'і. Разам з бацькамі было іх у хаце сем душ. Ён, Вальдэк, наймалодшы. Старэйшыя браты і сёстры канчалі школы і раз'язджаліся па свеце шукаць уласнага шчасця. А ён ахвотна дапамагаў бацьку, асабліва любіў коней, якімі славіўся гэты гаспадар. У 1958 годзе здарылася няшчасце — памер бацька, а ён, Вальдэмар, астаўся сам на гаспадарцы. 15 гектараў жвіраватай зямлі ўзваліліся на яго плечы. Гэты час успамінае неахвотна. Што там цікавага? Звычайная бяда асірацелай сям'і.

Цяпер у Вальдэмара Геніюша свая ўжо сям'я: дзве дочкі-блізнючкі, якія канчаюць пачатковую школу, і трохгадовы сын. І яшчэ яго ўлюбёныя коні — пародзістыя жарабцы, якімі славіцца ўся Сакольшчына. Ад гэтай бацькавай традыцыі ён не адрокся. Кожны год гадуе чатырох жарабцоў. Адзін з іх на аўкцыёне ў 1977 годзе заваяваў залатую медаль і купілі яго за 80 тысяч злотых. Сапраўды, залаты конік.

— Значыць, звяртаюся я да гаспадара, — у вас ужо была свая спецыялізацыя. Адкуль тады ўзялося зацікаўленне гадоўляй свіней?

— Адно другому не перашкаджае, — паясняе Вальдэмар Геніюш. — Адно патрэбна для гадоўлі коней, а зусім другое для адкорму свіней, тым болей, што свіней гадую я на яйках.

Не толькі я адзін падумаў, што гэты гаспадар проста сабе з нас жартуе.

(Працяг на стар. 4)

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

КОМПЛЕКСЫ ПАЛЕССЯ

У буйныя фабрыкі малака і мяса ператвараюцца саўгасы, створаныя на абноўленых землях Палесся.

Вялікія асушаныя масівы, на якіх раскінуліся культурныя і арашаемыя пашы, служаць сёння надзейнай базай для пераводу карматворчасці на сучасную тэхнічную аснову, дазваляюць паскоранымі тэмпамі развіваць мясную жывёлагадоўлю.

Цяпер тут узводзіцца сетка міжгаспадарчых заводаў і цэхаў па выпуску гранул і брыкетаў, якія павышаюць прыбаўленне ў вазе жывёлы ў параўнанні са звычайнымі рацыёнамі ў тры разы.

У Беларусі, дзе жывёлагадоўля дае тры чвэрці ўсёй прадукцыі сельскай гаспадаркі, узяты курс на інтэнсіўнае развіццё кармавой індустрыі. У рэспубліцы на абноўленых землях ужо дзейнічае каля пяцідзесяці кармавых заводаў, звыш тысячы цэхаў па вытворчасці вітаміннай мукі, гранул і брыкетаў.

У СЛОНІМСКІМ КРАЯЗНАЎЧЫМ — ЮБІЛЕЙ

Слонімскі раённы краязнаўчы музей адзначыў паўвекавы юбілей. Заснаваў яго мясцовы археолаг і краязнаўца І. Стаброўскі. У гады Вялікай Айчыннай вайны музей разграбілі фашысцкія акупанты. З 1945 года пачалася новая яго гісторыя.

Цяпер музей — прызнаны культурны цэнтр выхаваўчай работы. У ім 8 залаў, 12,5 тысячы экспанатаў. Акрамя жыхароў горада і раёна, тут бываюць экскурсанты з Мінска, Масквы, Ленінграда, Латвіі і іншых гарадоў і рэспублік краіны. Штогод з экспазіцыямі музея знаёмяцца звыш 50 тысяч наведвальнікаў.

КАЛЯНДАР

130 гадоў назад

30.І.1850 нар. А. Герымскі, польскі жывапісец.

120 год назад

29.І.1860 нар. А. Чэхаў, рускі пісьменнік.

* * * * * * * * *

27 студзеня 1910 года „Наша ніва" паведамляла:

Беласток. *Фабрыканты тутэйшых бавэлнічных фабрык, нараіўшыся памежа сабой, мяняюцца закрыць усе свае фабрыкі, бо і так ёсць вялікі запас непрададзенага тавару.*

В. Бояршчына. *Віцебск, губ. Лепель. пав. Гаспадары нашы не вельмі рупяцца пасылаць дзетак сваіх у школы. Кажуць: „на што ім гэта? — адвакатамі не будуць! А жаль слухаць, што наш народ яшчэ такі цёмны. Відаць смакуюць яны цягацца па судах, калі думаюць, што адвакаты і патрэбны ім. Не разумеюць, што ўсё шчасце ў народнай прасвеце, бо іначай наш беларус заўсягды будзе цягацца ззаду ўсіх.*

Віталіс Хо-нок

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 133. Nakład 7.900 egz. I-1

Беларускія алімпійцы. *Прызёр алімпійскіх гульняў Аляксандр Раманькоў і алімпійская чэмпіёнка Алена Бялова.* *Фота Яўгена Казюлі.*

Летам гэтага года ў Маскве адбудуцца XXII Алімпійскія гульні, ці як прынята называць у скарачэнні, Алімпіяда-80.

У Алімпіядзе-80 будзе ўдзельнічаць 12 тысяч спартсменаў з 125-130 краін. З імі прыедзе каля 3 тысяч дзеячоў алімпійскага руху і сусветнага спорту. Судзіць будзе 3,5 тысяч суддзяў, 7,4 тысяч журналістаў, фотарэпарцёраў, кінааператараў і тэхнікаў радыё- і тэлетрансмісіі. Апрача таго, прыедзе ў гэты час у Маскву каля 300 тысяч замежных турыстаў і столькі ж савецкіх гасцей з розных бакоў СССР.

Каб прыняць столькі народу, сталі-

АЛІМПІЯДА-80

ца СССР старанна рыхтуецца да Алімпіяды. Мадэрнізуюцца ўсе сталічныя стадыёны, басейны, велатрэкі і іншыя аб'екты. Будуецца новы будынак тэлецэнтра, які прадугледжвае абслугоўванне ўсіх замежных журналістаў. Будуюцца новыя гасцініцы, мадэрнізуюцца існуючыя. Ужо амаль гатова так званая алімпійская вёска. Яна складаецца з 18 шасціпавярховых будынкаў. У іх двух- і трохпакаёвыя кватэры, якія будуць аддадзены спартсменам. У кожным пакоі будзе жыць па 2-3 чалавекі. Будынкі спецыяльна пабудаваны так, каб пасля алімпіяды без спецыяльнай перабудовы маглі служыць жыхарам Масквы. Апрача жылых дамоў, у алімпійскай вёсцы будуць адкрыты адміністрацыйны корпус, гандлёвы цэнтр, вялізны рэстаран на 4 тысячы месц з тэатральна-канцэртнай залай на 1200 месц, танцавальная зала і іншыя. Тут жа будзе і спартыўны комплекс са стадыёнамі і басейнамі.

На стадыёнах Масквы падрыхтавана 350 тысяч месц на розныя мерапрыемствы. Спаборніцтвы будуць адбывацца два разы ў дзень. Такім чынам усе спартыўныя пляцоўкі будуць прымаць у дзень да 700 тысяч гледачоў, што ў суме за ўсе дні алімпіяды дасць каля 6 мільёнаў балельшчыкаў. У Манрэалі, як было падлічана, было 3,2 мільёна балельшчыкаў.

Усе паўфінальныя і фінальныя матчы па футболу адбудуцца ў Маскве, а ўступныя — у Мінску, Ленінградзе і Кіеве. Усе спаборніцтвы па парусному спорту прымае на сябе сталіца Эстоніі Талін. Там спецыяльна для ўдзельнікаў парусnага спорту рыхтуецца алімпійская вёска на 600 чалавек, гавань на 750 лодак, спецыяльная тэлевізійная вежа вышынёй 314 метраў і будынкі для абслугоўвання алімпійцаў.

Тэрмін Алімпіяды вызначаны на час ад 19 ліпеня па 3 жніўня. Каб выбраць найбольш спрыяльны час для спаборніцтваў, арганізатары алімпіяды звярнуліся да метэаролагаў. Спецыялісты ад надвор'я, праверыўшы кліматычныя запісы за 100 апошніх гадоў, прыйшлі да вываду, што іменна ў гэты час у Маскве бывае найчасцей сонечнае, але не гарачае надвор'е.

Адбудуцца спаборніцтвы па 21 дысцыпліне спорту. У параўнанні з папярэдняй алімпіядай, якая адбылася ў Манрэалі ў 1976 годзе, у спартыўнай праграме змен вельмі мала. Дадаткова ўвайшлі спаборніцтвы па хакею на траве для жанчын, дапоўнены дзвюма вагавымі катэгорыямі дзю-да і адной — цяжкая атлетыка і ўзноўлена хадзьба на 50 км. Такім чынам, у Алімпіядзе-80 адбудуцца спаборніцтвы па наступных відах спорту: баскетбол, бокс, барацьба — класічная і вольная, дзю-да, веласпорт — трэк і шаша, валейбол — мужчыны і жанчыны, спартыўная гімнастыка, грэбля — акадэмічная, на байдарках і каноэ, конны спорт, лёгкая атлетыка, парусны спорт, плаванне — скокі ў ваду і воднае пола, ручны мяч — жанчыны і мужчыны, сучаснае пяцібор'е, стральба з лука, стралецкі спорт, цяжкая атлетыка, фехтаванне, футбол і хакей на траве — жанчыны і мужчыны.

У час алімпіяды Масква стане арэнай мастацтва. Плануецца шэраг урачыстых канцэртаў. За час алімпіяды ў Маскве выступяць каля 240 прафесіянальных і каля 40 самадзейных тэатральных, харавых калектываў, аркестраў, ансамбляў. Каб добра абслужыць гасцей, ужо цяпер дадаткова вывучаюць 45 замежных моваў 10,5 тысяч перакладчыкаў-экскурсаводаў.

Асобнае месца ў рытуале алімпійскіх гульняў займае алімпійскі агонь. Ад алімпіяды ў Амстэрдаме, якая адбылася ў 1928 годзе, алімпійскі агонь запальваецца абавязкова на ўсіх алімпіядах і дастаўляецца ён на алімпіяду з гістарычнай Алімпіі, дзе адбываліся старажытныя гульні. Агонь там выдабываецца ад сонечных праменняў, злоўленым увогнутым люстрам. Спосаб даstаўкі агню быў розны. Выкарыстоўваліся ўсе дасягненні тэхнікі: веласіпеды, матацыклы, аўтамашыны, марскі транспарт, самалёты і нават промень лазера, прыменены ў Манрэалі. Традыцыя гэта была ўзбагачана эстафетай бегуноў.

Алімпійскі агонь у Маскву будзе дастаўлены эстафетай бегуноў па маршруту даўжынёй 5 тысяч кіламетраў праз Грэцыю, Балгарыю, Румынію і па тэрыторыі СССР — праз Малдавію, Украіну і РСФСР. Ва ўсіх мясцовасцях, праз якія пройдзе алімпійскі агонь, адбудуцца ўрачыстыя сустрэчы агню, спалучаныя з фестывалямі спорту і народнымігульнямі ў гэтых мясцовасцях. Панясуць алімпійскі агонь слаўныя спартсмены і члены маладзёжных арганізацый гарадоў і мясцовасцей, праз якія пройдзе эстафета. Шэсце алімпійскага агню будзе паказана па тэлебачанню, у прэсе і перадавацца па радыё. **(яч)**

Вярхлес ● Юрый Налівайка ● Ах, што за баль! ● Каціся, вяночак, каціся ● Літаратурная старонка ● Карпюкова балада ● Якія мы людзі ● Палоска Дзядзькі Кваса ● Як Васіль Петручук драпаў з мяснога магазіна ● Весткі з Гайнаўкі, Боцькаў, Дубровы, Міхалова, Бельска, Тафілаўцаў, Белак, Каралёвага Моста, Клейнік ● Калі сніцца шлюб ● Хітрасць Кастуся ● Песня „Ballada o Marii Magdalenie".

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 27 I — 7.40 Nowoczesność w domu i zagrodzie. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Telewizjada. 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek oraz z serii „Dick Turpin" film pt. Sobowtór. 10.20 Antena. 10.45 Czas odnaleziony — „Porcelana". 11.40 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Poranek symfoniczny WOSPRiTP. 13.30 Tylko w Niedzielę. 15.00 Pokazy mistrzów Europy w jeździe figurowej na łyżwach. 18.10 Decydujący Front — Największa bitwa pancerna — film dok. radz. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Tylko w Niedzielę cd. — „W słońcu i w deszczu" — odc. I — Film TP.

Poniedziałek 28 I — 14.15 Teleferie. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — nauczanie początkowe — j. pol., kl. III. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 16.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.30 Zielona miłość — odc. pt. „Paweł" — film TP. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV — A. Fredro „Zrzędność i przekora". 21.25 Świat i Polska. 21.55 Proscenium. 22.40 Dziennik.

Wtorek 29 I — 12.55 Program dla szkół średnich I—II. 14.15 Kino teleferii oraz film „Biały Delfin". 15.25 Program dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Młodych. 16.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.20 Sonda. 17.45 Interstudio. 18.25 Królik Bugs przedstawia — ameryk. film anim. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Faktu — Andrzej Gass i Stanisław Trzaska — Proces Rudolfa Hessa cz. I. 22.05 Camerata. 22.30 Hokej na lodzie. 23.00 Dziennik.

Środa 30 I — 13.45 W drodze do nowego. 14.15 Teleferie oraz francuski film TV „Biały Delfin". 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Nauczanie początkowe. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kino Telewizji Najmłodszych. 16.55 Losowanie Małego i Ekspress Lotka. 17.05 Dom i my. 17.20 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.45 Wojskowy film dokumentalny — „Małgorzata". 18.35 W Teatrze Przyrody — Śladami Kapitana Cooka — kanadyjski film dok. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Faktu — Andrzej Gass i Stanisław Trzaska — Proces Rudolfa Hessa cz. II. 22.05 Planeta Ziemia — Niewidzialne siły. 22.35 Dziennik.

Czwartek 31 I — 12.55 Dla szkół — j. pol. kl. I—IV lic. 14.15 Teleferie TDC oraz francuski film TV „Biały Delfin". 15.20 Program dnia. 15.30 Turniej zastępowych. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 ino TDC — „Szaleństwo Majki Skowron". 17.25 Skarbiec. 17.50 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.20 Giełda eksporterów. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Spotkania w mroku — odc. V serialu TV franc. 21.30 Pegaz. 22.15 W minutę po premierze. 22.55 Dziennik.

Piątek 1 II — 12.45 TTR — Hodowla Zwierząt, sem. IV. 13.25 Uprawa roślin, sem. IV. 14.00 Redakcja szkolna zapowiada. 14.15 Teleferie oraz film TV francuskiej „Biały Delfin". 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Pedagogika. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kino Telewizji Najmłodszych. 16.55 Magazyn Motoryzacyjny. 17.25 10 minut — teleturniej. 17.35 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.00 Czterdziestolatek — odc. I „Toast, czyli bliżej niż dalej" — film TP. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Magazyn Studia Gama — w programie: Salon piękności, Magazynek Zenona Laskowika, Fonogama, Dziewoński mówi Mrożka, Katarzyna Goertner, Dom, Spotkanie z gwiazdą. 23.45 Dziennik.

Sobota 2 II — 6.00 TTR — Hodowla zwierząt, sem. IV. 6.30 Uprawa roślin, sem. IV. 7.00 TTR i RTSS — j. pol., sem. II. 7.30 Fizyka, sem. II. 8.55 Program dnia. 9.00 Teleferie TDC oraz film francuskiej TV „Biały delfin". 10.10 Poranek z Kulturą. 11.40 Decyzja Viktorii — film fab. TV NRD. 13.20 Radzimy rolnikom. 13.30 Studio — 2. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Studio — 2 cd. (js)

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 25 I — 7.30 Film fab. 17.45 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na łyżwach. 19.35 Pr. rozrywkowy.

Sobota 26 I — 12.45 Film fab. 14.25 W świecie zwierząt. 17.30 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na łyżwach. 19.35 Boks. ZSRR—USA.

Niedziela 27 I — 12.00 Film fab. 13.05 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na łyżwach. 14.50 Filmy anim. 15.35 Cyrk. 16.00 Panorama międzynarodowa. 16.45 Klub podróżników. 17.45 Pokaz mistrzów Europy w jeździe figurowej na łyżwach. 19.35 Koncert.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Ostatni wiosenny śnieg — wł. 31 I — 1 II.

Bielsk Podl. King Kong — USA 31 I — 1 II.

Czyże Zamiana — buł. Gang Olsena wpada w szał — duńs. 30 I — 3 II.

Hajnówka Maria — szwedz. Święto — pol. 31 I — 1 II.

Michałowo Werdykt — fr. 31 I. Co mi zrobisz, jak mnie złapiesz — pol. 2—3 II.

Mielnik Musisz żyć — NRD 2 — 3 II.

Milejczyce Zabójstwo chińskiego maklera — USA. Amator — pol. 30 I — 3 II.

Narew Serpico — wł. 30 I — 3 II.

Narewka Kryjówka — NRD Pojedynek na szosie — USA 30 I — 3 II.

Nurzec Sekret Enigmy — pol. 31 I — 1 II. Poza prawem — czes. 2 — 3 II.

Orla Odnaleziona — rum. Konie Valdeza — wł. 30 I — 3 II.

Rajsk Zakręt — pol. Dyrektor do wszystkiego. — rum. 30 I — 3 II.

Цыганка праўду скажа

У поўдзень у Цэнтральным парку ў Беластоку тры цыганкі сустрэлі вяскоўца з-пад Бельска і спыталі, ці хоча даведацца, што было і што будзе?

— А як жа, хачу, — адказаў вясковец.

— Палажы на карты дзесяць злотых.

Палажыў. І цыганка сказала, што калісці меў ён вялікія няўдачы. Карта паказвае, што чакаюць яго яшчэ не малыя прыкрасці.

— Палажы яшчэ дзесятку — дзіцяці на малако, то даведаешся больш, — сказала цыганка.

Вясковец палажыў. А цыганка войкнула:

— Ой, добры чалавеча, карта аж падскаквае, каб асцерагчы цябе ад вялікай пакражы. Калі ў цябе ў кішэні ляжыць вялікая сума грошай то будзь асцярожны, бо ў Беластоку ходзяць кішэннікі, могуць цябе ачысціць да апошняга граша, ды яшчэ і адлупцаваць, калі рот адкрыеш, каб паскардзіцца міліцыі!

— О, то, то. Вы адгадалі, што ў мяне ёсць грошы, толькі адкуль вы ведаеце, што я не з Беластока? — здзівіўся вясковец.

— Чалавеча божы, цыганка ўсё ведае, бо дзеля гэтага ў яе ёсць карты. Вось гэта карта гаворыць, што вы недзе з-пад Гайнаўкі, а ў Беластоку па справах ходзіце.

— Э, гэ, гэ, — смяецца вясковец. — Не ўгадалі, бо я не з-пад Гайнаўкі, а з-пад Бельска.

— Эх, чалавеча, — асаджвае яго цыганка. — А вось тут, не бачыце? Стаіць як на далоні, што вы жывеце недзе між Беластокам і Гайнаўкай.

— Аяй, як вы ўсё ведаеце, — захапляецца вясковец.

— Хочаш і ты ўсё ведаць? — наступае цыганка. — Кладзі на калоду партманет, але каб па-за ім нідзе ў кішэнях не асталіся банкноты, бо гэта перашкодзіць. Шчырасць за шчырасць. І з поўным даверам!

Выняў вясковец з унутранай кішэні летніка кісет з 4500 зл., ды з поўным даверам палажыў на калоду, каб даведацца, што яго чакае. Цыганка адлажыла напханы грашыма кашалёк і пачала раскладваць карты і ўсунула ў кішэнь сваёй шырокай спадніцы, а кашалёк — за пазуху.

Тут вясковец пастанавіў упамянуцца пра свой кашалёк. Гаворыць: — Добра, добра, але гэтая варажба задорага каштуе. Дваццаць злотых то я заплаціў за варажбу і не ўпамінаюся, аднак кашальком я толькі прыкрыў калоду, каб даведацца шчырую праўду, але не хацеў яго вам аддаць, бо мушу зрабіць пакупкі пад каляды.

— Вы ж хацелі праўды і я вам адкрыла, і ўсё, што палажыла на карты, з'яўляецца маім, — тлумачыць цыганка, — калі ласка маўчыце, бо паклічу міліцыю.

Вясковец злякаўся міліцыі, але яшчэ больш жонкі і сораму, калі тая разнясе па суседзях. Пачырванеў і катэгарычна патрабаваў у цыганкі, каб тая аддала грошы, бо вылупцуе і адбярэ сілай. Пачуўшы такую пагрозу, цыганкі падскочылі да вяскоўца і пачалі крычаць, што нейкі хам пакрыўдзіў іх сяброўку недвухсэнсавай прапановай. Прахожыя рагаталі і гаварылі: „Добра, добра, няхай улупяць дурному, захацелася мужыку цыганкі". І ішлі далей. Вясковец зразумеў, што ніхто за яго не заступіцца, пачаў атакаваць цыганак рукамі, а яны адбівалі яго атакі цэгламі і крыкам. Нехта хуценька прывёў двух міліцыянераў, а тыя па падручнай радыёстанцыі выклікалі дапамогу, бо самі не маглі раздзяліць варожых бакоў, а не хацелі прыняць дубінак. У камісарыяце разабраліся, што да чаго, ды вяскоўцу параілі, каб другі раз, едучы ў Беласток, прадаў каня, то яшчэ больш даведаецца аб сваёй будучыні.

Мяне там не было, але расказаў мне той, хто ўсё чуў і бачыў, ды прывёў міліцыянераў.

Васіль Петручук

Яніна Закшэўская з Ляўкова, удзельніца цэнтральнага агляду.
Фота Я. Целушэцкага.

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА LVIII

Алегарычныя апавяданні. Тэрмін „алегорыя" паходзіць з грэчаскай мовы і абазначае іншасказальнасць. Прыём алегорыі шырока прымяняецца ў мастацкай літаратуры, а таксама ў народнай творчасці, асабліва ў казках. З літаратурнай алегорыяй маем дачыненне тады, калі чалавечыя характары або адносіны паміж людзьмі паказаны не непасрэдна, не пры дапамозе чалавечых постацей, а з выкарыстаннем звяроў, птушак, раслін або мёртвых прадметаў. Якраз усе гэтыя „героі" атоесамліваюцца з чалавечымі постацямі або ўвасабляюць такія абстрактныя паняцці, як мана і праўда, альтруізм і эгаізм, дабро і зло.

У беларускай народнай творчасці вельмі часта адны і тыя ж алегарычныя постаці незалежна ад таго, у якіх яны выступаюць творах, увасабляюць адны і тыя ж ідэі. І так, воўк амаль заўсёды з'яўляецца сімвалам прымітывізму і непавароткасці, мядзведзь — сімвалам сілы і нязграбнасці, ліса — сімвалам хітрасці, кот — сімвалам кемлівасці, певень — сімвалам практыцызму, голуб — сімвалам дабраты і чысціні, бяроза — сімвалам дзявоцтва і кахання.

Варта адзначыць, што ў беларускіх казках часцей за ўсё выкарыстоўваюцца дзікія звяры і дамашняя жывёла, радзей, але таксама даволі інтэнсіўна паяўляюцца дзікія і дамашнія птушкі і амаль ніколі не выступаюць расліны або дрэвы. Расліны і дрэвы хутчэй можна сустрэць у песнях, чым у казках. Аднак у песнях, як правіла, не маюць яны так выразна алегарычнага характару, як у казках.

Чаму ў народнай творчасці якраз звяры выкарыстоўваюцца як выражальнікі чалавечых характараў або адносін паміж людзьмі? Вучоныя гэтую схільнасць выводзяць з тых архаічных часоў, калі першабытны чалавек не бачыў выразнай розніцы паміж сабою і рознымі прадстаўнікамі звярынага свету. Першабытны чалавек лічыў сябе адным са звяроў і таму быў схільны з аднаго боку прыпісваць звярам такія рысы свайго характару і сваёй існоты, як радасць, смутак, нянавісць, каханне, эгаізм, альтруізм і г.д. З другога боку быў схільны прыпісваць сабе некаторыя рысы звяроў. Асаблівa дынаміку, сілу, вытрымлівасць. Чаму пісьменнікі навежлівых эпох карысталіся і карыстаюцца ў сваёй творчасці алегарычнымі формамі? Зразумела, што яны бачылі і бачаць вялікую розніцу ў характарах, паводзінах і прывычках звяроў і людзей. Матывы карыстання з алегарычнай умоўнасці, напэўна, у розных пісьменнікаў былі заўсёды рознымі. У адных выпадках аўтары звярталіся да алегорыі з прычын цэнзурных, у другіх выпадках іх алегорыя была вынікам захаплення казачнай народнай формай.

У творчасці Якуба Коласа алегорыя займае істотнае месца. Асабліва моцна праявілася яна ў вялікім цыкле празаічных твораў, якія былі аб'яднаны загалоўкам „Казкі жыцця".

А. Карпы. Скульптуры з пастаяннай выстаўкі ў беластоцкім „Арсенале". Злева: Юльюш Кадэн-Бандароўскі, Людвік Сольскі, Мілош Катарбінскі. Бронза.
Фота М. Гайдука.

БАЦЬКІ І ДЗЕЦІ

Як зрабіць, каб нашым дзецям жылося лепш, каб старэйшае пакаленне адчувала задавальненне з таго, што зрабіла для тых, хто сваімі сіламі зрабіць сабе гэтага не можа, ды каб тыя, каму робіцца гэта сёння, былі ўдзячны нам заўтра.

Нялёгкае гэта заданне. Не заўсёды тое, што мы робім для дзяцей, будзе імі становіча ацэнена заўтра. Каб сталася, як мы хочам, недастаткова стварыць такія ўмовы, каб нашым дзецям хапала матэрыяльных сродкаў сёння ды каб была іх дастатковая колькасць тады, калі стануць яны дарослымі. Бывае так, што празмернае намаганне бацькоў нездаўненаецца нашымі дзецьмі, а бывае яшчэ і так, ды да таго і часта, што ацэньваецца адмоўна. Ёсць многа прыкладаў, калі нашы дзеці раскідваюцца грашыма, тлумачачы, што ў „старога" або ў „старой" гэтага хапае. Яшчэ горш бывае тады, калі нашы дзеці саромяцца таго, што робяць бацькі. Саромяцца іх мовы, іх вопраткі, іх абыходжання, іх кватэры, ды наогул усяго, нат таго, што яны з'яўляюцца іх бацькамі.

Няма, мусіць, бацькоў якія не зычылі б дзецям дабра. А ў выхаваўчай працы робяць інакш, хоць гэтага часта не разумеюць. Здараюцца выпадкі, калі мама або тата, але ўсё ж часцей мама выручаюць свайго сына, або дачушку ў працы, гаворачы, што яны яшчэ маладыя, няхай падрастуць. І што ж робіцца? Сынок або дачушка падрастаюць, пачынаюць пагарджаць працай. Яшчэ горш, калі стануць незалежнымі ад бацькоў і, не маючы падрыхтоўкі да таго, каб весці жыццё самастойна, яны пачынаюць наракаць на бацькоў. Такім чынам, не дзякуюць маме за тое, што ашчаджала іх сілы, знясільваючы свае, але. горш таго, пачынаюць бацькоў ненавідзець.

І яшчэ адно, што звязана з нашым беларускім асяроддзем. Гэта перш за ўсё нашы адносіны да роднай мовы. Не разумеючы, якую крыўду робяць некаторыя бацькі сваім дзецям, а перш за ўсё сабе, яны ад маладых год сваіх дзяцей вучаць пагарджаць сваёй роднай мовай, той мовай, якой яны самі карыстаюцца. Гэта менавіта яны забараняюць сваім дзецям гаварыць і вучыцца роднай мове. Гэта выглядае так, як быццам бы яны гаварылі: сынок, дачушка, не кахайце нас, мы ж вашы бацькі. Праўда, што гэта абсурд, але, на жаль, надта ж рэальны.

І вось гэтая псеўдавыхаваўчая праца дае плады, але плады вельмі горкія, а перш за ўсё для саміх бацькоў, бо яны ж якраз вымушаны пачынаць іх есці.

Знаем такіх „інтэлігентаў", якія нават з бацькамі не хочуць гаварыць на роднай мове. І бацькі цешацца, што іх дзеці пачынаюць саромецца іх, саромецца сваіх родных, сяброў, тых, якія яшчэ не змаглі так, як яны, выхавацца на такіх мудрых. Яны стараюцца выехаць магчыма далей ад сваёй роднай вёскі. А калі ўжо выедуць, нікому, барані Божа, не будуць прызнавацца, што яны дзесь там з-пад Беластока. Яны вялікія патрыёты „новай бацькаўшчыны", толькі, на жаль, не ведаюць, якой.

Аўтар гэтых радкоў сустрэў такога „патрыёта" на курсе педагагічнага актыву. Ён пакінуў сваю родную мясцовасць (Белавежу) не таму, што там для яго не было працы, але таму, што яго мама не навучыла любіць сваё асяроддзе. Гэта ён, бачачы мяне, чытаючага беларускую газету, гаварыў, што яго сям'я, калі яго няма, гаворыць такой мовай. А калі я паставіў пытанне: „Чаму гаварыць, калі вас няма?", ён адказаў мне: „Бо ругаю іх за гэта!"

Вось як выглядае справа. Сынкі, дачушкі пачынаюць ругаць сваіх мам за тое толькі, што былі для іх такія добрыя і навучылі пагарджаць сваёй роднай мовай. Не хочацца верыць, што з'ява такая мае месца ў канцы дваццатага стагоддзя. Што існавала яна ў пачатку гэтага стагоддзя, даказвае нам Якуб Колас у сваім творы „На ростанях".

Такіх рэчаў маглі б мы не чуць і не бачыць, каб сваю выхаваўчую працу праводзілі з любоўю да ўсяго, што нас акружае, а перш за ўсё да роднай мовы, да свайго дома, да дрэў, якія каля яго растуць, да роднай вёскі, дзе дзіця пазнала першых сяброў і сябровак. І яшчэ, калі б з маладых год дзіця наша вучылася выручаць сваю маму, свайго тату ў штодзённай працы, тады яно навучылася б шанаваць не толькі сваю, але і працу ўсіх людзей.

Кожнае дзіця, ідучы ў школу, пераступаючы яе парог, сустракае новае акружэнне, замест мамы — настаўніцу, якая, калі б і магла, не можа раўняцца з мамай, бо мама ёсць толькі адна. А горш бывае яшчэ тады, калі настаўніца звяртаецца да яго на зусім іншай мове, не на такой, на якой да яго звярталіся ў яго родным хаце .

Здаўна лепшыя педагогі свету даказвалі, што вучоба павінна праводзіцца на роднай мове, толькі тады наладжваецца між школай і домам адзіны выхаваўчы фронт, ды і поспехі ў вучобе бываюць непараўнальна лепшыя.

Мы з гісторыі ведаем, што некалькі стагоддзяў назад вучоба ў школах адбывалася на лацінскай мове. І тады больш светлыя людзі дамагаліся школ з роднай мовай навучання. І яны былі правы, хаця было б вельмі зручна, кожны з кожным мог бы згаварыцца. Усё ж дзеецца інакш. Чалавек з'яўляецца неадлучнай часткай прыроды. Адрываць яго ад таго, што з'яўляецца для яго родным, часта прыносіць і яму, і асяроддзю вялікія страты.

Францішак Берніковіч

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ПА ВЕДЫ

У Сакольскай гміне ёсць усё больш ахвотных здабываць сельскагаспадарчыя веды. Найбольш свабоднага часу маюць яны якраз у асенне-зімні перыяд. Таму зараз адбываецца найбольш сельскагаспадарчых курсаў. Вядуць іх гмінная сельскагаспадарчая служба і прадстаўнікі ўстаноў, якія супрацоўнічаюць з сельскай гаспадаркай. На курсах сяляне атрымліваюць званне кваліфікаванага гаспадара, жывёлавода, агародніка. Каля 100 чалавек вучыцца на гадавых курсах у Саколцы, Старой Камёнцы і Малявічах. Апрача таго, ва ўсіх большых па колькасці жыхароў вёсках арганізавалі курсы на выбраныя тэмы па жывёлагадоўлі, раслінаводстве і на тэмы, звязаныя з прадукцыяй уласных кармоў на гаспадарцы, каб быць у гэтай галіне эканамічна незалежным.

САКОЛЬСКАЯ ДЭМАГРАФІЯ

Як паінфармавала нас кіраўнічка ЗАГСа ў Саколцы, Галена Казлоўская, у Саколцы пражывае зараз 14 672 чалавекі, у тым ліку 7 530 жанчын і 7 142 мужчыны. У Сакольскай гміне пражываюць 10 034 жыхары, у тым ліку 4 937 жанчын і 5 097 мужчын. Найбольшымі вёскамі ў гміне з'яўляюцца: Камёнка Старая — 826 жыхароў, Багушы — 588 і Ліпіна — 388.

У 1979 годзе ў горадзе і гміне пажаніліся 210 пар, найбольш у месяцы чэрвені. Нарадзілася 886 дзяцей, больш дзяўчынак. Бацькі найахвотней надавалі сваім дзецям наступныя імёны: Кацярына, Анна і Агнешка — для дзяўчынак і Павел, Марыюш і Дарыюш — для хлопчыкаў.

Колькасць жыхароў горада Саколка пастаянна расце, колькасць жа насельніцтва ў гміне — мінімальна змяншаецца.

У Сакольскай акрузе ў бягучым годзе 100 гадоў споўнілася Антаніне Доўгірт (яна нарадзілася 2.01.1880 г.) з Ліпіны і споўніцца Уладзіславе Краеўскай (нар. 15.02.1880 г.) з Саколкі.

НАЙЛЕПШЫЯ

У Беластоцкім ваяводстве ў грамадска-выхаваўчай працы ў вясковым асяроддзі вылучаецца ГС у Чорнай Беластоцкай (тут працуе таксама найлепшы асяродак „Сучасная гаспадыня"). Сярод клубаў селяніна першынство заваяваў клуб у Заблудаве. Сярод мастацкіх калектываў вылучаюцца: фальклорны калектыў з Новага Беразова, вакальны калектыў з Харошчы і вакальныя калектывы „Рабінкі" з Сахоняў. Варта дадаць, што ў ваяводстве дзейнічае 41 асяродак „Сучасная гаспадыня" і 84 клубы селяніна.

Спулдзельчасць „Самапомач хлопска" апякуецца звыш 140 вучнёўскімі спулдзельнямі, аб'ядноўваючымі амаль 15 тысяч моладзі.

У МІХАЛОЎСКАЙ ПЯКАРНІ

Як паінфармавала нас кіраўнічка змены, Крыстына Ярмолік, пякарня ў Міхалове кожны дзень пячэ па 500 буханкаў „беластоцкага", „мазавецкага" і „пазнанскага" хлеба ды булачкі „уроцлаўскія". Апрача таго, выпускаюцца салодкія вырабы (таксама па заказу, напрыклад, торты на вяселлі і г.д.).

У пякарні працуе трынаццаць асоб. Абяспечвае яна хлебам і хлебабулачнымі вырабамі семнаццаць крамаў у Міхалоўскай гміне. Колькасць булачак недастатковая, і таму прывозяць іх з суседняй гарадоцкай пякарні — у сярэднім 2 000 штук кожны дзень.

ПАРАДАК НА ДАРОГАХ

У Нараўкаўскай гміне кожнаму прыязджаму адразу кінецца ў вока парадак на дарогах. Асабліва на тых, якія вядуць у Беласток і па якіх ездзіць найбольш машын. Цяпер на скрыжаваннях дарог новыя дарожныя знакі і ўказальнікі. Гэта вялікая выгада для шафёраў. І беспячней.

Варта дадаць, што ў гэтай справе ёсць і заслуга нашага тыднёвіка. Мы ўжо не адзін раз крытыкавалі непарадак на дарогах Нараўкаўскай акругі, у тым ліку і звязаны з дарожнымі знакамі.

(яц)

(Працяг са стар. 1)

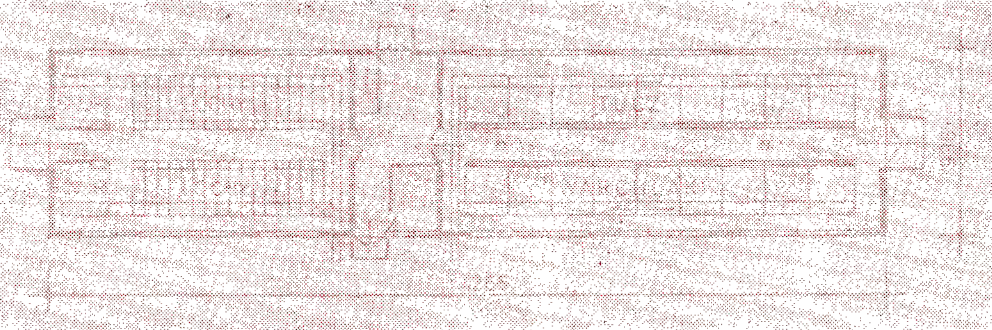
СВІННІ НА ЯЙКАХ

Але ён, каб нас пераканаць, паказвае скрынкі, сапраўды запоўненыя курынымі яйкамі. Адначасова яго дачка схапіла адзін пакет гэтых яек і з хітраватай усмешкай рассыпала іх ў карыта. Свінні адразу кінуліся на гэту ежу, толькі шкарлупінкі хрумсцелі ў іх зубах.

Аказваецца, што гэта адходы з інкубатара, яйкі без зародкаў, якія раней Сакольскі інкубатар проста выкідаў на звалку, засмуроджваючы пры гэтым асяроддзе. Вальдэмар Геніюш плоціць за іх сімвалічны **адзін грош ад штукі** і на гэтых яйках гадуе **250 штук кормнікаў**, 2 кныры і некалькі свінаматак.

— Адна мацёра з'ядае ў дзень тры пакеты яек і 20 літраў сыроваткі, — інфармуе гаспадар. Ад сябе дабаўлю, што ў адным пакеце налічваецца 30 яек, а сыроватку пастаўляюць яму з сакольскай малачарні. Вось гаспадарскі падыход да справы! Варта іншым сялянам зацікавіцца гэтым спосабам адкорму свіней. Вальдэмар Геніюш ахвотна ўсіх зацікаўленых запрашае да сябе ў госці. Яго хлеўня ўзнагароджана **„Залатой вехай"**, а яго метад здабывання кармоў атрымаў таксама прызнанне ў мясцовых і ваяводскіх улад.

Віктар Рудчык

Так распланавана хлеўня Вальдэмара Геніюша.

Дарожныя партрэты. *Настаўніца.*
Фота М. Гайдука.

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. СЯМЕЙНА-БЫТАВАЯ АБРАДНАЯ ТВОРЧАСЦЬ.

РЭКРУЦКІЯ І САЛДАЦКІЯ ПЕСНІ

Рэкруцкія і салдацкія песні паявіліся недзе на пераломе VIII і XIX стагоддзяў, пасля чарговага падзелу Рэчыпаспалітай. Далучэнне Беларусі да Рускай імперыі накінула на вёску дадатковы цяжар — службу ў царскай арміі. Служба была надта ж цяжкая і доўгая. Цягнулася яна нават да дваццаці пяці год. У салдаты бралі маладога хлопца, а вяртаўся ён старым чалавекам. Часта адыход у салдаты быў апошнім развітаннем з блізкімі. Многія не вярталіся. Ішлі тады частыя войны. І таму рэкруцкія і салдацкія песні нагадваюць сабой песні хаўтурныя.

Песні выконваліся не толькі самім салдатам. Большасць з іх была ад імя маці, сястры або жонкі ці каханай дзяўчыны. Вылучаецца ў іх некалькі матываў. Да асноўных трэба аднесці:
1) развітанне з сям'ёй;
2) развітанне з хатняй жывёлай;
3) развітанне з роднай вёскай;
4) падрыхтоўка да вялікай дарогі;
5) нараканне на цяжкае салдацкае жыццё;
6) здрада жонкі;
7) салдацкая смерць у чыстым полі;
8) матыў салдацкага каня.

Часта ў салдацкіх песнях паяўляецца постаць казака. Магчыма, што гэта ўплыў украінскага фальклору. Як вядома, часткай казацкага жыцця была вайсковая служба, удзел у войнах. І ў сувязі з тым народ увёў яго ў рэкруцкія і салдацкія песні.

Даўнейшы набор у салдаты нагадваў сабой пэўнага роду паляванне. Неаднакратна маладыя хлопцы, прадчуваючы бяду, хаваліся. Не заўсёды аднак гэта ўдавалася. Лавілі, закоўвалі і адвозілі, нібы разбойнікаў. Так, як у песні, запісанай М. Федароўскім:

„Ой вялі малойца
Да от маткі, от ойца,
Назад рукі завязалі.
Прыводзяць жа дзяціну
Вы, кавалі-слесары,
Закуйця мальчышку!
Яму ножанькі скавалі
І ручанькі звязалі."

Часта не памагалі ніякія схованкі. Выдавалі сышчыкі. І гэта таксама вельмі ярка адлюстравана ў шматлікіх песнях:

„Як рэкруцікаў лавілі,
Мяне доля не спазнала,
От сышчыкаў не схавала..."

Каго бралі ў салдаты? Найчасцей забіралі ад маці адзінага яе сына, або сірату, або некага з беднай сям'і. Адным словам, таго, хто не мог выкупіцца.

„Сталі думу думаць, як рэкрутаў здаваць.
А дзе два — там няма, а дзе пяць — не веляць.
А дзе тры — уцяклі. —
„У вдованькі ёсць сын.
„Да ёсць у её адзін". „Не глядзіце, што адзін".
Сестра, быўшы ва дварэ, тое паслыхала.
Прыбежаўшы дамоў, брату тай сказала.
— „Брату, уцекай скарэй, паведуць да двору."
Брат у камору скочыў, войт за нім у камору.
Ён у акенца чэрэз плот у саломку ўкапаўся.
Да бедненькі і там не схаваўся."

Вялікае месца ў салдацкіх песнях займае маці. Яна моцна плача і сумуе за сынам. І песні яе нагадваюць нараканні па памёршым. Не ведае яна, ці некалі яшчэ яго ўбачыць. Хвалюецца тым, што будзе яму там цяжка, што не будзе каму вымыць кашулю, накарміць.

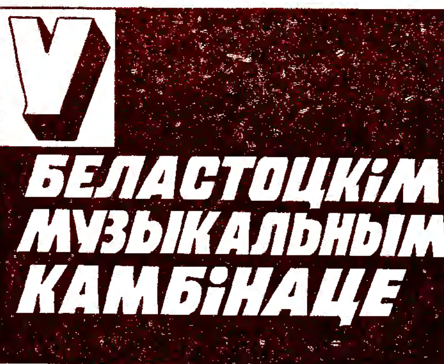
У салдацкіх песнях выступаюць і казачныя матывы. Прадстаўляюць яны малайца, якога забілі ў чыстым полі і над якім стаіць яго верны конь. Перад смерцю аднак салдат пасылаў яго да сваёй жонкі, каб усё ёй расказаў.

Як мы ўжо адзначалі ў пачатку, усе салдацкія песні ўтрыманы ў сумным настроі. А менавіта таму, што маладых хлопцаў, якім толькі жыць і цешыцца, сілаю забіралі на доўгія гады ў салдаты. Забіралі, нягледзячы, ці здольны ён ці не. Забіралі нярааз на пэўную смерць.

Сённяшняя частка нашага цыкла поўнасцю пабудавана на тэкстах, запісаных М. Федароўскім. Гэта таму, каб даць агульны вобраз рэкрутчыны і стварыць магчымасць да параўнання з тым, што захавалася да нашых часоў. Каб на фоне мінулага раскрыць вобраз сённяшняй абраднасці, звязанай з адпраўленнем у салдаты.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

(Працяг са стар. 1)

— Якраз наадварот! У нас вельмі дакладна падабраны калектыў спецыялістаў-педагогаў. А гэта ў значнай меры дзякуючы таму, што ўжо выйшаў другі выпуск нашага філіяла факультэта інструментальнай педагогікі Варшаўскай музыкальнай акадэміі. Нашыя абсальвенты вельмі ахвотна астаюцца працаваць у сваёй школе. На нашым філіяле званне магістра мастацтва атрымала ўжо 39 чалавек, а 79 асоб на ім займаецца.

— Значыць, усё ідзе, як па маслу?

— О, не! Нас вельмі непакоіць тое, што ў нашых школах пачатковай і сярэдняй амаль усе вучні паходзяць з горада Беластока і яго бліжэйшых ваколіц, маем толькі некалькі дзяцей з больш адлеглых мястэчак. І гэта сума: на Беласточчыне, апрача сталіцы ваяводства і Бельска Падляшскага, німа нідзе музычных школ. Зрэшты, бельская школа працуе ў цяжкіх умовах, не мае інтэрната. Таму і сярод яе вучняў ёсць усяго некалькі дзяцей з суседніх з Бельскам вёсак.

Мінулай вясной у нашу пачатковую школу было больш 1100 кандыдатаў. З іх у 300 нашыя спецыялісты знайшлі адпаведныя музыкальныя здольнасці. А ў школу мы прынялі ўсяго 65 дзяцей. Значыць: усяго толькі адно з семнаццаці, што хацелі вучыцца музыцы, і адно з пяці, з якіх мог бы вырасці праўдзівы музыка. Што мы робім, каб вырас? Аббіваем усе ніжэйшыя і вышэйшыя парогі, каб адкрыць у Беластоку яшчэ адну музыкальную школу першай ступені. Як дагэтуль — без вынікаў.

— Відаць, вам талентаў шукаць не даводзіцца. Яны самі да вас ломяцца ў дзверы, а вам тое і знай — выбірай!

— Мы не балуем сябе такімі раскошамі. Спецыяльныя групы нашых настаўнікаў рэгулярна наведваюць прадшколлі ў Беластоку і бліжэйшых ваколіцах, а знайшоўшы там музыкальна здольных дзяцей, прапануюць бацькам накіраваць іх на экзамен у нашу школу. Праводзім набор у наша музыкальнае прадшколле, у ім цяпер займаецца каля 60 дзяцей. Цесна супрацоўнічаем з музыкальнымі школамі I ступені ў Бельску, Элку, Сувалках, раім тамашнім вучням адпаведны кірунак далейшай вучобы і г.д. На ўступных экзаменах у нашу сярэднюю школу даём першынства кандыдатам не з горада. І ўсё ж маем вялікія цяжкасці з наборам у сярэднюю школу, на духавыя інструменты, напрыклад, бярэм зусім „сыры" матэрыял. А навука ў нас — не хаханькі! Сярэдняя музыкальная школа рыхтуе да канкрэтнай і нялёгкай працы і дае на яе правы. Выпускнікі нашай школы II ступені — гэта музыкантыінструменталісты ў Беластоцкай філармоніі, настаўнікі музыкальных школ першай ступені, выкладчыкі музыкальных „агніскаў", кіраўнікі хораў, вакальна-музычных ансамбляў, калектываў і г.д. Яны ж непасрэдныя творцы музычнай культуры і адказнасць за іх мусіць быць вялікая. Таксама кошт адукацыі не малы: у залежнасці ад інструмента абсальвент за 6 год сваёй вучобы каштуе дзяржаве ад 400 да 600 тысяч злотых!

— Якія асабіста вы бачыце патрэбы ў музыкальнай адукацыі моладзі на Беласточчыне?

— Іх многа, але найважнейшая — неабходна як мага хутчэй арганізаваць музыкальныя школы першай ступені ў іншых гарадскіх і гмінных цэнтрах нашага ваяводства: Гайнаўцы, Саколцы, Сямятычах і г.д. Ці вы ведаеце, што найлепшыя галасы спевакоў якраз з-пад Гайнаўкі і Дубровы Беластоцкай? Мы, як цэнтр падрыхтоўкі кадраў, зробім усё, каб дапамагчы новым школам настаўніцкімі кадрамі, інструментамі, парадай — усім, што маем. Проста для нас усіх вельмі важна, каб наша Беласточчына была музыкальнай, спяваючай, іграючай, любячай музыку і разумеючай яе прыгажосць.

Мікалай Гайдук

БУГ У АГНІ

Солтыс з вёскі Слохі Аннапольскія, Ян Семянюк, свае ўспаміны пра абаронцаў надбужных дотаў абагульніў вось так:

— Гэта сапраўдныя героі. Чуў я пра Аляксандра Матросава, які сваім целам прыкрыў амбразуру варожага дота. У надбужных бункерах дзесяткі савецкіх байцоў і афіцэраў у самым пачатку вайны загароджвалі ўласнымі грудзьмі пераможны паход гітлераўцаў на усход. Даслоўна, без ніякага пераўвялічвання. Вядома, на вайне людзі гінуць. Але адна справа пасці ад бамбёжкі, а зусім іншая справа, калі кажуць табе выбіраць: **жыццё** або **смерць.** Няма чалавека на свеце, які не хацеў бы жыць да канца, да апошняй хвіліны. І толькі наймужнейшыя ўмеюць пераадолець страх перад смерцю. Памятаю, — кажа солтыс Ян Семянюк, — праз тыдзень амаль безупынных баёў гэтыя савецкія воіны, што яшчэ неяк самастойна трымаліся на нагах, адны раней, а другія пазней, выходзілі з гэтых бункераў і, як правіла, многія з іх у паднятых уверх руках трымалі гранаты-„лімонкі". Бункеры былі абведзены землянымі валамі, і з-за гэтых валаў найперш ляцелі гэтыя ж „лімонкі", а затым ужо паказаліся абгарэлыя, атручаныя газам, засмоленыя спаленым порахам, абарваныя выбухамі абаронцы дотаў. Гітлераўцы страчылі ў іх з аўтаматаў, але многа нямецкіх салдат тут жа канчала свой паход на ўсход. Толькі фашысты сваіх зараз жа падбіралі — і пабітых, і параненых — ды адпраўлялі некуды за Буг, а рускіх хавалі ўжо нашы людзі. Пасля вайны, здаецца, у 1951 або ў 1952 годзе, іх астанкі збіралі і адвозілі на брацкія могільнікі ў Мілейчыцах і пад Бельскам. Толькі тады ўжо ніхто не ведаў ані прозвішча, ані ваеннага звання пахаваных. І ў час акупацыі небяспечна было значыць імем салдацкія магілы. Мы проста на копчыку ставілі бярозавы крыжык і больш нічога. Толькі ў памяці нашай яны засталіся. Жыў у нас адзін такі таленавіты вясковы спявак, мой равеснік і сябар, таксама як я — **Ваня,** толькі па прозвішчу **Карпюк.** Ды ён нават песню склаў пра ўсё тое, што тут тварылася... Толькі не ведаю, ці змагу вам яе заспяваць.

— Але паспрабуйце, — прашу яго.

— Тую песню ўсе тут знаюць і пры кожнай нагодзе яе спяваюць, — уключылася солтысава жонка. *„Двадцать*

(Працяг на стар. 6)

Дзе пачынаецца хлеб?

Не помню, дзе прачытаў пра гісторыю хлеба. Аўтар пісаў, што першы хлеб пачалі выпякаць у Егіпце яшчэ ў часы фараонаў. А потым гэтая ўмеласць распаўсюдзілася па ўсяму Сярэдняму Усходу. У час II сусветнай вайны давялося мне даволі доўга быць у гэтых месцах: Ірак, Палестына, Ліван і Егіпет. І давялося бачыць, а то і прабаваць іхні хлеб. І хачу сказаць, што сапраўднага хлеба нідзе там не было. Вось у Іраку — там на ўсю вёску некалькі супольных печак, зробленых з гліны. Калі печку гэтую напаляць, то робяць такія ляпёшкі па жмені цеста і прыклейваюць іх зверху печкі. Калі гэтая ляпёшка падае ўніз, значыць, яна ўжо спечаная і можна есці.

Калі былі мы ў Ліване, даводзілася есці іхні хлеб. Цеста на хлеб тут было раскачвана, як у нашых гаспадынь раскачваецца на макароны. Такога аднак справядлівага і сумленнага народа, які пражываў у тых месцах нідзе, бадай, у свеце няма. Мы спалі ў палатках і па цэлых днях у нашых палатках было паўно-паўным дзяцей. Праганяць іх забараняла начальства. Хлеб у нас ляжаў адкрыта, але ні адно дзіця, хаця было і галоднае, да хлеба ці чаго іншага рукі не працягнула, каб самаму ўзяць. Калі яму, бывала, дасі кусок хлеба ці чаго іншага, то яно не ведала, як і цешыцца гэтым.

Незнаёмы

* ✲ *

Кажуць, што нават найбольш смакавітая рэч прыядаецца, а толькі хлеб не. Гэта найпраўдзівейшая праўда. Хлеб гэта багацце народаў, а як ён сапраўды смакуе, ведаюць толькі тыя, хто калі-небудзь быў галодным.

Якія ў нас адносіны да хлеба? Розныя, але не заўсёды такія, як трэба. Я не ведаю, хто, калі і дзе перш наеўся духмянага хлеба. Але ведаю, што гэта вынаходства ўсіх эпох, і жадаю, каб ніколі і нікому яго не бракавала.

Сённяшнюю заметку пішу я з вялікім жалем, бо кроў мяне залівае, калі гляджу на адносіны нашы да хлеба. Адны яго выкідаюць у сметнік, а іншыя нібы для таго і пякуць, каб больш з'ядалі свінні, чым людзі. Я ведаю, што злосць на гэта не толькі ў мяне, але людзі наогул маўчаць, бо думаюць, што калі хлеб нясмачны, то вінаваты нехта на вярхушцы. А тое, які хлеб, залежыць толькі ад пекараў. Вазьміце Беласток. Тут у кожным магазіне вы можаце купіць хлеб розных назваў, сартоў, цэн. Ён вам будзе з макам і без маку, белы і чорны, які хто хоча, выбірай! А вось у Орлі, Кляшчэлях ці Мілейчыцах няма такога выбару, але ...вось гэтае але! Там, як спякуць хлеб, то нашы гараджане, прывёзшы яго ў Беласток, дзеляць у сям'і на кусочкі, каб на даўжэй хапіла. А беластоцкі хлеб вёска таксама купляе, але выключна для свіней, бо, відавочна, лічаць, што ён мае многа вотруб'яў.

Я, як гавораць, з'яўляюся чалавекам, які не з адной печы хлеб еў. Аднак ніяк не магу зразумець, чаму беластоцкія пекары не паедуць на курсы ўдасканальвання прафесіі ў Орлю? Не саромцеся, паедзьце, папытайце, павучыцеся і прыедзьце, спячыце такі хлеб, які мае „правінцыя". А свінням пячыце па другой рэцэптуры.

Васіль Петручук

МІХАЛОВА МАЕ КАБАРЭ

ГОК у Міхалове арганізаваў кабарэ п.з. "Без назвы". Патрэба такой формы дзейнасці адчувалася ў Міхалове, асабліва сярод моладзі. Да таго часу цяжка было прыцягнуць міхалоўскую моладзь у Дом культуры. І толькі выступленне кабарэ разам з існуючым вакальна-інструментальным калектывам „Омэн" зварухнула маладых. Яшчэ гадзіну да пачатку ля ўвахода ў кіно „Чайка" сабраўся натоўп. Зацікаўленых было многа. Міхалоўскае кабарэ вельмі спадабалася. Артысты нашы выступалі смела. Некаторыя з іх са сцэнай сустрэліся ўпершыню. Публіка дасканала разумела жарты.

Смела можна сказаць, што кабарэ прынялося Міхаловам. Наогул вядома, што міхалоўская публіка даволі патрабавальная, а часамі бывае пры гэтым і некультурнай. У выпадку сур'ёзных мерапрыемстваў арганізатары адчуваюць гэта асабліва. Нічога падобнага не паўтарылася цяпер. Бо і цяжка перашкодзіць члену кабарэ ў час выступлення, калі ён можа ўмелым падыходам павучыць некультурнага і заўстыдаць яго перад усімі.

Міхалоўскае кабарэ, хоць узростам і колькасцю членаў невялікае (большасць — гэта вучні агульнаадукацыйнага ліцэя), прыняў амбітную праграму. Хоча выступаць не толькі ў Міхалове, але і ў іншых гмінах ваяводства.

Праз усю праграму міхалоўскага кабарэ праходзіць крытыка людскіх недахопаў, ляноты, кар'ерызму.
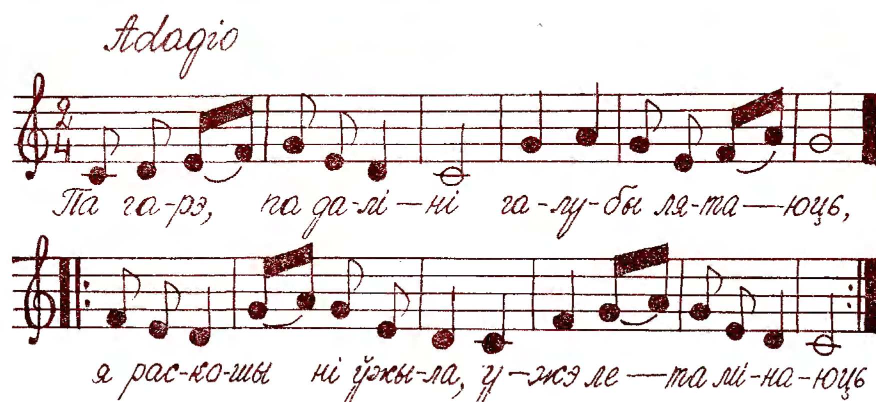
Маем надзею, што кабарэ прыжывецца ў Міхалове.

Рышард Дамброўскі

ФАЛЬКЛОР

ЖНІЎНАЯ

Па гарэ, па даліні галубы лятаюць,
я раскошы ні ўжыла, ужэ лета мінаюць,
я раскошы ні ўжыла, ужэ лета мінаюць.
Я раскошы ні ўжыла, гора ні забуду —
па чом свае млодэ лета спамінаці буду,
па чом свае млодэ лета спамінаці буду?
Ой, вырву я з ружы кветку, пушчу я на воду:
— Плыві, плыві, з ружы кветка, аж да майго роду,
плыві, плыві з ружы кветка, аж да майго роду.
Плыла, плыла з ружы кветка, пры берагу стала,
прыйшла маці воду браці — з ружы цвет пазнала.
— Ой, чаго ж ты, з ружы кветка, так хутко збляднела?
Ой, мусіць ты, з ружы кветка, тры леці хварэла,
ой, мусіць ты, з ружы кветка, тры леці хварэла.
— Ні хварэла, ні балела ні дня, ні гадзіны —
папалася злому мужу, у ліхую дружыну,
папалася злому мужу, у ліхую дружыну.
Намачыўшы канапелькі, трэбо іх цягаці,
папаўшыся злому мужу, трэба гараваці,
папаўшыся злому мужу, трэба гараваці.

Ад Яніны Радуха, 1923 года нараджэння, вёска Бянёўцы гм. Новы Двор, запісаў 18 ліпеня 1979 года Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

У. Дваракоўскаму

— Каму і навошта гэта патрэбна?! — грыміць, бы Яхва на гары Сінай, У. Дваракоўскі. Падразумеваецца мая палоска з крытыкай „белавежцаў" моднай плыні. Адказаў на гэтае пытанне наш народны паэт А. Леўшук з Ціванюкоў. Цытую: „Каб адгукнуліся тыя, што за дзядзькаквасавай палоскай цягнуцца, то ў „Ніве" не хапіла б плошчы, каб змясціць іх..." Во як! Не так, як вы думалі, мізэрныя праціўнікі маёй палоскі, народных густаў і традыцый, адшчапенцы, што самалюбна ўзнеслі самі сябе на падвоблачную вышыню Алімпа славы. Таму я і стрымаўся з адказам, дакладнютка выразаўшы жэшкі артыкул Дваракоўскага і склаўшы яго ў халадзільнік на верхнюю паліцу (хай стыне да часу). І меў рацыю. Час аказаўся спрыяльным саюзнікам. У незгасаючай палеміцы наплывалі ў „Ніву" словы прызнання маёй крытыкі з вясковага і гарадскога асяроддзя, з краіны і з заграніцы. Змешчаныя натацыі дакументуюць голас народа.

Наступнае пытанне: ці малады паэт, кіруючыся крытыкай Дзядзькі, знойдзе ў ей тое, што трэба?

Адказваю: справа яго, маладога чалавека. Пакажа будучыня. Мо на старасць знойдзе нешта.

Пытанне наступнае: і цікава запытацца ў Дзядзькі Кваса, супраць каго (і на што) робіць ён у сваё гняздо?

Адказваю: — Ах, каб табе брыдка было! Ніхталютка з вясковага асяроддзя чагосьці такога ніколі не рабіў. Гэткія прыёмы вядомы толькі вам, вучаным і перавучаным. Бы касторкі напіўшыся, гадзіце пад сябе яшбуршчынай. А з гнёздамі нам, хлопчыку, трэба разабрацца. Да чаго і прыступім. Мы, старэйшае пакаленне сялян свайго племені-роду-народу, непахісна трымаемся наседжаных гнёзд. Свята ўшаноўваем уведзеныя племянныя звычаі, традыцыі. Наколькі цяжкая, марудная, мазолістая праца хлебаробаў, настолькі яна і высакародная. Нашыя гнёзды агнём і мячом нішчылі гітлераўскія захопнікі. Не ўпалі мы ў апатыю, не падаліся з лёгкім вецярком са сваіх папялішч у свет, на чужыну. Верныя сваёй справе і ўнаследаванай любові да радзімы, не лічыліся з аддышкай-перадышкай, адбудавалі свае гнёзды і дбаем, каб яны з году ў год прыгажэлі і ўмацоўваліся. Не робім мы ў свае святыя гнёзды. Гэта ты, галубок Дваракоўскі, забыўшыся, сваёй бестактоўнай высокаадукаванасцю абрабіў мяне, Дзядзьку Кваса, старэчу, адвечнага хлебароба. Вы, нашы дзеткі, выпырхнуўшы з роднага гнязда, замест удзячнасці, сталіся ворагамі свайму роду-народу, забыліся і цураецеся свайго паходжання. Сытыя пладамі нашай хлебаробнай працы, ствараеце свой абмежаваны свет, чужы нам і праціўны. Сілаю ўпіхаеце ў родную „Ніву" свае творы-патворы, топчаце традыцыю. Мала таго, што вы, нашы дзеткі, звіхнуліся ў паэзіі, то яшчэ намагаецеся накінуць народу чужацкія традыцыі, што і выяўляецца ў артыкуле У. Дваракоўскага. Абураны, дакарае мяне, маўляў, зневажаю паэтаў моднай плыні тым, што прапаную ім (К. Бандаруку) зямлю натарыусам замацаваць, курэй гадаваць, стол вымыць дачыста. Што ж, выбачайце, высокая сфера, стол у кожнай сялянскай хаце займае ганаровае месца. На ім мы штодзень спажываем хлеб нашчадны. На ім ставім абрадную свячу. За стол садовім дарагога госця. За сталом раду радзім, расстання абед ямо. І таму стол павінен быць заўсёды чысты. Грахом лічыцца на стале сядзець, а барані Божа — нагамі стаць. У вас, як відаць, не толькі паэзія на заходні манер...

У замежных журналах даводзілася бачыць джэнтльменаў у бесцырымонных позах з заложанымі на стол нагамі ў гранд-башмаках. Падобныя адносіны да стала не толькі у К. Бандарука і У. Дваракоўскага. У „Беларускім календары" на 1978 год апісана спрэчка двух нашых паэтаў, узаемна абвінавач-

(Працяг на стар. 7)

Фота-рэтра

Мельхіёр Ваньковіч. З цыкла „Крэсы".

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: У часе рэгулявання уласнасці сялянскіх гаспадарак адміністрацыйныя ўлады выдалі акт уласнасці на двух сыноў, устанаўляючы на карысць іх бацькі права пажыццёвага ўтрымання. Гаспадарка 9 га. Сыны хочуць падзяліцца. Праўнік паінфармаваў іх, што суд не згодзіцца на падзел гаспадаркі і што прызнае гаспадарку аднаму, а другому прысудзіць сплаты. Калі гаспадарка будзе прыдзелена аднаму з іх, то хто будзе абавязаны пажыццёва ўтрымліваць бацьку?

АДКАЗ: Безумоўна суд не згодзіцца на падзел гаспадаркі, бо закон забараняе гэткі падзел. Таму суд прызнае гаспадарку аднаму з братоў, а другому прысудзіць сплаты. Абавязак утрымліваць бацьку будзе належыць таму з іх, каму будзе прыдзелена гаспадарка. Гэта вынікае з цывільнага кодэкса, які пастанаўляе, што калі ўласнік нерухомай маёмасці збывае яе, то набытчык адказвае за абавязкі, звязаныя з правам пажыццёвага ўтрымання. Гэта адносіцца таксама да падзелу нерухомай маёмасці. Пры гэткім падзеле суд абавязаны ацаніць вартасць пажыццёвага ўтрымання і адняць гэтую вартасць ад вартасці гаспадаркі, што знізіць належныя сплаты. Пры гэткай ацэнцы бярэцца пад увагу, колькі атрымоўваў бы бацька, калі б яго права пералічыць на пенсію, і, улічваючы ўзрост бацькі, аблічваецца вартасць гэткай пенсіі за столькі год, колькі прыблізна жыў бы бацька.

Дарагое Сэрцайка, я маю двух хлопцаў. З першым хаджу два гады, а з другім пазнаёміла мяне мая цётка. І ён мне таксама спадабаўся. Першы — высокі, прыстойны, другі — ніжэйшы, брыдчэйшы з выгляду. Але характарам лепшы — спакойны, разважлівы. З імі мы яшчэ і не паспрачаліся, а з першым дык рэдка добра бывае. Ён і выпіць любіць, задзёрны. Ды і няслоўны. Дагаворымся спаткацца, я прыду, яго няма. Потым выкручваецца, бачу, што ілжэ. Але я гневацца не люблю, дык зараз і зноў паладзілі. Ды ўжо столькі ходзім, я б хацела замуж выйсці, а яму ўсё не спешна. Мама даўно ўжо казала, каб я пакінула яго. Але я не магу, ён такі прыгожы. А цяпер, калі пазнаёмілася з другім, больш убачыла яго адмоўныя рысы. І гэты другі ўжо прапануе жаніцца. Гаварыў у мяне ў хаце. Вельмі задаволены бацькі, бо ім ён спадабаўся. Усё ад мяне залежыць. Калі згаджуся, дык на весну вяселле будзе. І што тут рабіць? Памажы мне, Сэрцайка!

Бася з Бельшчыны

Бася, прыгажосць, як грушка-мінушка, не трывалая. Пастарэе — пабрыдчэе. А характар трывалы. І тое, што ты кажаш аб першым хлопцу, не прагназіруе добрай будучыні з ім. Ды ён з табой круціць, а жаніцца не спяшаецца, а мо і не думае. Другі — не бліскучы ужо такой прыгажосцю, але бачыш, характарам і табе падабаецца, і бацькам таксама. Ён жа і жаніцьбу прапануе. Відаць, сур'ёзна да справы падыходзіць. Таму і я стаю на яго баку ды салодкай гарэлкі на вяселлі вам жадаю.

Сэрцайка

Шаноўны Астроне, снілася мне сёння, што я з бацькам пайшла на рэчку лавіць рыбу. Ён пайшоў пад мост, а я стаю на беразе. Але вось выходзіць бацька да мяне злосны-злосны і трымае ў руках пастку, а ў сярэдзіне сядзіць прыгожанькая ластавачка. Бацька такі злосны быў, насварыўся на таго, хто паставіў гэтую пастку, і кажа: „Мала таго, што вылаўліваюць рыбу, мышэй, дык яшчэ такую прыгожанькую птушачку!.." Ён хацеў яе выпусціць, але я не дазволіла, бо ўспомніла, што мая дачка вельмі любіць такіх маленькіх птушачак. І вось я хачу гэту ластаўку ёй занесці. Прынесла я яе дахаты і палажыла ў пакоі дачкі, але вельмі баялася, паколькі ведала, што ў гэтым пакоі сядзіць кот, які можа птушку з'есці. Але ўсё добра скончылася, і вось я бачу, што ластаўка і коцік сядзяць разам у пакоі. Разгадай, Астроне, мой сон.

Нюра з Белавежы

Нюра з Белавежы! Сон твой абазначае, што перад табой нейкая цяжкая праца, дзякуючы якой атрымаеш аднак выгаду (ты ж пайшла з бацькам лавіць рыбу). Тая ластавачка, якую бацька твой прынёс у пастцы, пастаўленай нядобрымі людзьмі, і якую ты прынесла дахаты сваёй дачушцы, абазначае для цябе і тваёй дачкі неспадзяваную радасць. Нават хітрыя людзі, якіх ты асцерагалася (кот), не здолеюць у гэтым перашкодзіць (кот жа ластаўкі не з'еў, а сядзеў мірна разам з ёю.)

Астрон

Этнаграфічнае акенца

Вёска Цісоўка гм. Міхалова. *Фота М. Гайдука*

Куток практычных ведаў

РЫБНАЯ ФАНТАЗІЯ

ПАЎДНЁВЫ СТЭК

З марской рыбы зрабіць філе, памачаць яго ў муку, пасыпаць перцам і падсмажыць на алеі. Ачышчаную цыбулю нарэзаць уздоўж на вялікія кавалкі і тушыць у чырвоным віне і невялікай колькасці алею. Заправіць соллю і перцам. Падсмажаную рыбу аблажыць тушанай цыбуляй і кавалкамі крутых яечак. Зверху пасыпаць зялёнай пятрушкай і падаваць гарачую з варанай бульбай. На два кілаграмы рыбы бярэм паўлітра чырвонага віна і чвэртку алею, цыбулі — паўкілаграма.

РУЛЕТ З МАРСКОЙ РЫБЫ

Размаразіўшы рыбу, робім філе, пасля чаго мелем у мясарубцы разам з намочанай і выціснутай булкай, а таксама падсмажанай на масле цыбуляй. Зварыць кальмары — частку іх парэзаць, а частку змалоць і ўсё змяшаць з рыбнай масай. Да гэтай масы дадаем яечкі, крухмал, соль, перац і часнок. Усё вельмі добра вымяшаць, палажыць у формачку і пячы ў духоўцы каля гадзіны. Гэтую страву можна астудзіць і падаваць халоднай, або падаваць адразу гарачую з соусам.

Марской рыбы бярэм 600 г, кальмараў — 1 кг, яечак — 6 штук, крухмалу — 50 гр, кансервіраванага гарошку 100 гр і морквы 150 гр. (з гароднінай варым кальмары і яе таксама можна дадаць у рулет) цыбулі 150 г, масла — 150 г.

ШАШЛЫК ПА-БАЛТЫЙСКУ

Найлепш узяць рыбнае філе разам са скурай. Размаразіць, парэзаць на кавалкі, пасыпаць соллю і перцам. Няхай сабе так паляжыць, каб добра прасаліліся і не развальваліся. Цыбулю і капчоную грудзінку парэзаць скрылёчкамі і надзяваць на ражон па чарзе: рыбу, грудзінку і цыбулю. Усё пасыпаць папрыкай і мукою. Смажыць на разагрэтым тлушчы. Падаюць шашлыкі гарачымі з рысам ці бульбай, не забываючы пры гэтым пра вялікую колькасць салатаў.

ШНІЦЭЛЬ З МАРСКОЙ РЫБЫ

Размарозіўшы рыбу ў салянцы (бярэм каля 100 г солі на 1 літр вады), зняць скуру і падрыхтаваць філе. З філе рабіць невялікія шніцэлькі, пасыпаць іх перцам і мукою. Мачыць у разбітае яечка і паніраваць у свежых грэнках, падрыхтаваных з булкі, парэзанай на кавалачкі (стоўбікі велічынёю запалак). Смажыць на разагрэтым тлушчы. З яблыкаў выняць насенныя гнёзды, нарэзаць іх у кружкі, пасыпаць мукою, мачаць у збітым яечку і смажыць разам з рыбай. Гэтыя шніцлікі падаваць гарачымі з паложанымі зверху кружкамі яблыкаў, дадаючы фрыткі і разнастайныя салаты.

Гаспадыня

(Працяг са стар. 5)

второго июня..." Ваня, здаецца, так яна пачынаецца?

— Пачакай, не перашкаджай, дай падумаць, — адказаў ён жонцы і найперш ціха, сабе пад носам, а пазней і на поўны голас даволі меладычна пачаў спяваць:

„Двадцать второго июня
Накинул Советам войну
И в три часа весенней ночи
Нарушил ночну тишину.

Тут яго спыніла жонка.

— Ты, Ваня, па-мойму, не так спяваеш, штосьці пераблытаў.

— Не так?

— З народнай песняй заўсёды так бывае, што кожны чалавек штосьці свайго да яе дакідвае, — паспяшаў я на дапамогу солтысу, каб неяк падбадзёрыць, але Ян Семянюк зацяўся і нізашто не захацеў прадоўжыць свой спеў.

— Вы лепш пашукайце ў Беластоку Ваню Карпюка, — заявіў мне. — Яго знайсці вам не будзе цяжка, бо ён афіцэр міліцыі, капітан. Ён лепш заспявае, бо гэта яго песня.

Сапраўды, Яна Карпюка адшукаў я без клопату. Хапіла пазваніць і расказаць, у чым справа. Але яшчэ раней у зборніку *„Буг в огне"*, ва ўспамінах **Івана Пятровіча Ваўрэнцюка,** таго самага, які летам 1979 года наведаў нашу рэдакцыю, я прачытаў:

„У 1941 годзе хтосьці склаў песню. Яе спявалі ў нашай мясцовасці на мелодыю: „Тучи над городом встали".

„Враги подползли уж вплотную,
Требуют здаться живьём,
За Родину нашу родную
В неравном бою мы умрём.
Плачьте, глаза голубые,
Плачьте над горем своим.
В доте бетонном на Буге
Друг замурован живым.

А калі мы спаткаліся ў рэдакцыі, інжынер Ян Ваўрэнцюк сказаў мне, што гэтую песню запісаў ён яшчэ дзецюком у сваёй роднай вёсцы Крупіцы, гэта кіламетраў пяць ад Слохаў Аннапольскіх. Там яе спявалі на вечарынках і ў святочнай кампаніі або проста на вуліцы. Поўны тэкст гэтай песні такі:

Ярко все стрелки сверкают,
Поезд уж подан на путь.
Парень прощался с девушкой милой,
В армию едет служить.

Там далеко на границе
Течёт река синяя Буг.
Глаза голубые, вы не грустите,
Долг отбывает ваш друг.

Тёмная ночь уходила,
Спали у дотов бойцы.
Страшная сила спящих накрыла,
Снаряды с другой стороны.

Враги подползли уж вплотную,
Требуют сдаться живьём.
За Родину нашу, за мать нашу родную,
В неравном бою мы умрём.

Плачте, глаза голубые,
Плачьте над горем своим.
Там понад Бугом в доте бетонном
Друг замурован живым...

Тут Іван Пятровіч спыніў сваю песню і паясніў, што ў навакольлі вёсак Слохі, Крупіцы, Мінчэва і Путковіцы людзі з вуснаў у вусны перадавалі вестку, што гітлераўцы ўсе ўваходы ў доты залілі бетонам. За тоўстымі сценамі асталіся раненыя воіны. Фашысты не лічылі патрэбным дапамагаць ім. Адначасова ён успомніў яшчэ і пра гэтага нямецкага шафёра, які вёз у машыне гітлераўскага маёра. Маёра тады забілі, а шафёра паранілі. Жыхары Слохаў знайшлі раненага немца ў адхоне шашы, перанеслі яго ў школу, перавязалі яму раны, напаілі і накармілі, ды дапамаглі дабрацца да сваіх, хаця за вёскай у дотах яшчэ тады сядзелі савецкія воіны. А яны, гітлераўцы, праклятыя, яшчэ жывых... у бетонай труне замуравалі...

— Той, хто склаў гэтую песню, — гаворыць Іван Пятровіч усхваляваным голасам, — добра ведаў усе абставіны тадышніх падзей на Бугу. Можа быў ім адзін з абаронцаў надбужных дотаў? Хто яго ведае? Песня стала народнай. Крыху пазней, калі пачаўся ў нас праклёўвацца партызанскі рух, да гэтай песні хтосьці дакінуў яшчэ адну зваротку:

Но слёзы не льёт дорогая,
Пылинкой не сохнет она.
Пальцами властно винтовку сжимая,
Пулями кормит врага.

Многа падобных песень у час акупацыі хадзіла па хатах нашых вёсак. Для прыкладу, Ян Ваўрэнцюк у вёсцы Клекатова чуў вось такія словы:

Много пленных в Польше скрывалось,
Несмотря на суровый приказ.
Добрый пан не откажет ночлега,
От жандармов укроет тотчас.

Ян Карпюк, сёння капітан міліцыі, таксама дакінуў штосьці ад сябе. Але аб гэтым ужо наступным разам.

Віктар Рудчык

ТРЫБУНА чытачоў

НАША БЕЛАСТОЧЧЫНА

Змяняецца наша Беласточчына з дня на дзень. Аж сэрца радуецца, калі бачыш, як развіваецца будаўніцтва спулдзельчае і прыватнае. Таксама і прамысловасць ва ўсіх былых павятовых гарадах нашага ваяводства. У Гайнаўцы шырока развілася драўнінная прамысловасць. Тут працуюць: прадпрыемства драўнінная прамысловасці, прадпрыемства сухой дыстыляцыі драўніны і прадпрыемства лясных машын.

У Сямяцічах пабудавалі велізарную фабрыку „Гортэкс", якая перапрацоўвае плёны садоў і гарода. У Бельску працуе аддзел беластоцкіх „Ухвытаў", прадпрыемства вопраткі „Каро". У Лапах вялікая цукроўня. У Саколцы прадпрыемства будаўнічай сталяркі. Усе гэтыя прадпрыемствы выраслі або былі разбудаваны ў апошнім дзесяцігоддзі. У іх працуюць жыхары гэтых гарадоў і навакольных вёсак.

Паводле статыстыкі ГУС Беласточчына ўжо пішацца як раён прамыслова-сельскагаспадарчы. 53 працэнты жыхароў Беласточчыны жыве ў гарадах.

Вірскі

ЛЕКАР ПАТРЭБНЫ ЎСІМ

Шудзялаўскі пункт аховы здароўя перададзены быў у карыстанне ў 1977 годзе. Сваёй дзейнасцю ахоплівае ён амаль усе вёскі вялікай Шудзялаўскай гміны. У пабудову яго асабліва вялікую ініцыятыву ўнёс лекар Юры Ціхонскі. Таксама значны ўклад быў жыхароў навакольных вёсак. Жыхары гэтых вёсак памагалі ў земляных работах, пры пабудове фундаментаў. І цяпер кожны, хто зойдзе па хваробе ў гэты будынак, рады, што такі ён прыгожы. Тут усюды чысціня і парадак. Пра гэта дбае персанал і асабіста лекар Юры Ціхонскі.

Наш лекар — спецыяліст па ўнутраных хваробах. Умее пагутарыць з кожным пацыентам. Ужо сама яго размова дае чалавеку ўпэўненасць, што ён будзе вылечаны. Лекар стараецца дакладна агледзець пацыента. Да людзей, якія не могуць прыйсці ў Шудзялава, лекар едзе з візітам у іх дамы. Хваляць людзі лекара Ціхонскага за яго дабрату і сёння разам з імі далучаюся і я да пажаданняў: нашаму актыўнаму доктару самых сонечных дзён.

Я. Бандарук

ТРЭБА АШЧАДЖАЦЬ ЭЛЕКТРАЭНЕРГІЮ

27 снежня давялося мне пабываць у вёсцы Фальваркі Тыльвіцкія. Стаю я на прыпынку ПКС і прыглядаюся да гэтай вялікай вёскі. Дзівуюся, што на двары даўно ўжо відна, а лямпачкі ўсё яшчэ гараць на слупах. І падумаў я, што адказныя за электраэнергію заблудаўскія ўлады, відаць, не ведаюць аб патрэбе ашчаджання яе. Вось дзе кілаваты ідуць на страты!...

М. Лук'янюк

І ЗНОЎ ЧАМУСЬ ПРЫЙШЛА ЗІМА...

12 снежня мінулага года надвор'е стала цудоўнае ў марознай вопратцы. Размаўлялі людзі, што так раптоўна пахаладзела, але больш вопытныя жыхары цём дадавалі: бо і час на тое, гэта ж ужо снежань. Аднак не ўсе помнілі пра гэта. Не ўсе помнілі, што зноў зіма можа прыйсці раптоўна. І так здарылася на чыгуначным беластоцкім вакзале.

Цягнік, які адыходзіць з Беластока ў Варшаву а гадз. 9.12, не паспеў выехаць з Беластока ў свой час, але гэта ў нас стала ўжо нормай. У вагонах на станцыі было цёпла, то і людзі на такую дробязь не звярталі ўвагі. Зрабілася пасажырам сорамна, калі цягнік выехаў за Беласток. У вагонах пахаладзела і рабілася штораз халадней. Людзі пачалі хадзіць, пытаца, што здарылася, чаму пераcталі грэць? У такім непакоі даехалі да Лап. Там даўжэй пасталі, бо механікі-спецыялісты прыступілі да ачышчэння дарогі, якая вяла да вагонаў. І па цягніку, бы маланка, пайшла інфармацыя, што будзе цёпла, бо пара ўжо пайшла. Цягнік не быў такі і доўгі, аднак пара да вагонаў не дайшла і людзі пры марозе ў 10 градусаў да самай Варшавы ехалі.

Пасажыры былі так злосныя, што вінавацілі, як гэта бывае ў нас, усе без разбору ўлады. Але ж вінаватым за гэта з'яўляецца адзін чалавек у Беластоку, які адказвае за тэхнічную падрыхтоўку цягнікоў у дарогу. Не выканаў абавязкаў у адносінах да пасажыраў, якія верылі, што запаляцца і чыгунка завязе іх, куды трэба.

Скоры поезд з Варшавы ў Беласток 13.12.79 г. з Заходняга вакзала на Цэнтральны не змог прыехаць у свой час — замест у 17.03 прыехаў у 17.45. Гэта не ўсе чакаўшыя на пероне маглі зразумець. Але ўперадзе чакала горшае. Калі селі ў вагон, аказалася — не грэе. І бязлітасна марозіў людзей мароз з Варшавы аж ў Беласток — так было прынамсі ў апошнім вагоне. Відаць, чыгуначныя ўлады лічаць, што на Усходзе краіны людзі прывыкшыя да марозу, і няма патрэбы марочыць сабе галаву падрыхтоўкай да зімы.

Янтар

САМЫЯ ПАПУЛЯРНЫЯ Ў НАС

І вось маем новы год. Я, як пастаянны чытач „Нівы", яе карэспандэнт і адначасова пісьманосец, магу ацаніць папулярнасць, пашану і прывязанасць чытачоў нашай любімай газеты да некаторых карэспандэнтаў, якія прадукуюцца пераважна на сёмай старонцы.

Людзі горнуцца да „Нівы". Чытаюць матэрыялы журналістаў, а таксама мясцовых карэспандэнтаў. І вось пару слоў хачу сказаць пра гэтых апошніх. Найахвотней чытаюць матэрыялы інж. Б. Ф. Рудкоўскіна „Запіскі натураліста". Вельмі цёпла і высока ацэньваюць яго працу. На другім месцы стаіць Пётр Байко з Белавежы, яго матэрыялы, як і Рудкоўскіна, маюць энцыклапедычную вартасць. Далей у чарзе знаходзіцца наш любімы гайнаўскі следапыт — Эдмунд Вайсковіч. Гэта праз яго чытачы дакладна даведваюцца аб жыцці Гайнаўкі і яе жыхароў і пра многія іншыя падзеі.

У Гайнаўцы абавязкова павінен быць заўсёды пастаянны карэспандэнт, бо гэта бурна развіваючыся прамысловы цэнтр. Адзін тартак тут колькі значыць! Ён самы вялікі ва ўсёй Еўропе. І Эдмунд Вайсковіч у ста працэнтах выконвае свой абавязак. Аб гэтых карэспандэнтах на маёй тэрыторыі можна штодзённа пачуць добрыя словы.

М. Панфілюк

ЗНАЙШЛІ ВЫХАД

Аб пастаянным спазненні цягніка Люблін-Беласток многа гаварылася сярод падарожных. Рабочыя не траплялі на час на працу, вучні — у школы. Раённыя дырэкцыі ПКП у Беластоку і Седльцах былі бездапаможныя (так пісала ДРКП у Седльцах у адказ на крытыку). Аднак знайшлі выхад, калі захацелі.

Ад лістапада 1979 года пачаў курсаваць цягнік 88415 Седльцы-Беласток замест „Люблінянкі". Як паведаміў мне дыспетчар кандуктарскіх дружын у Чаромсе, гэты цягнік не мае цяпер спазненняў. І ўсё добра. А цягнік Люблін-Беласток пайшоў у плане цягніка 88731 (Чаромха-Бельск). Ад'езд з Чаромхі ў 6.40, як бачым, таксама і на чыгунцы няма спраў нявырашальных.

(ус)

ГАЙНАЎСКІ АЎТОБУС

Як я ўжо пісаў, у лістападзе мінулага года ў Гайнаўцы была адкрыта гарадская аўтобусная лінія. На Гайнаўскім прадпрыемстве МПК працуе 13 асоб. Кіраўніком з'яўляецца Аляксандр Бавравік. Гайнаўскі аўтобус, як паінфармаваў мяне кіраўнік, праязджае наступнымі вуліцамі горада: Вейская, Горная, Бельская, 1 Мая, Вызвалення, Варшаўская і назад. Аўтобусы ездзяць ад 5 гадзіны раніцы да 11 вечара. Вопытныя шафёры з першай катэгорыяй права язды — гэта Здзіслаў Рыцак, Адам Зарэмбскі, Іван Аверчук, Рыгор Хамоцюк.

Вірскі

У нашых ліцэях

ДЗЯКУЮЧЫ АЛІМПІЙЦАМ БЕЛЛІЦЭЯ

У бельскім Доме настаўніка адбылася „Грамадзянская трыбуна". А гэта ўсё дзякуючы алімпійцам алімпіяды „Веды аб Польшчы і сучасным свеце" з Бельскага беларускага ліцэя. І тут трэба напомніць, што ў мінулым школьным годзе група вучняў з нашага ліцэя ў складзе: Андрэй Карпюк, Андрэй Рубашэўскі, Мікалай Крупіцкі, Ігар Анішчук і Міраслаў Дораш была найлепшай алімпійскай дружынай у Польшчы. Іх падрыхтоўкай да алімпіяды пакіравала настаўніца Таіса Бялецкая.

Гаспадарамі „Трыбуны" былі ўлады горада Бельска: Мікалай Хурса, Ян Садоўскі і кіраўнік БДК Сяргей Лукашук. А госці — гэта прадстаўнікі кураторыі ў Беластоку, група настаўнікаў і вучняў бельскіх школ.

У пачатку прадстаўнікі ўлад Бельска і беластоцкай кураторыі падзякавалі нашым алімпійцам, іх апякунцы і дырэктару школы за такую добрую працу. Школа атрымала таксама грашовую ўзнагароду — 16 тысяч зл. Потым усе прысутныя даведаліся ад улад горада аб зменах, якія наступяць у Бельску ў бліжэйшы час, што, дзе і калі будзе пабудавана. Гэта ўсё было вельмі цікава, бо датычылася нашага горада. Потым паявілася дыскусія. Усе былі задаволены такой формай сустрэчы.

Заметка

САБАК ХОЦЬ АДБАЎЛЯЙ

Ідучы тратуарамі горада Бельска, на кожнай вуліцы можна ўбачыць ватагі сабак, якія ганяюцца па ўсім горадзе. Старэйшыя людзі так ужо да іх прывыклі, што і ніякай увагі не звяртаюць. Але вучні пачатковых класаў прайсці не могуць. Такая ватага сабак стане пасярэдзіне тратуару, і тады трэба яе абыйсці або павярнуць назад. Раніцай дык вучняў праводзяць у школу старэйшыя людзі, але і вечарам трэба выходзіць па іх у школу.

Цікавіць мяне, хто столькі нагадаваў тых сабак і пазачыняў перад імі брамы сваіх панадворкаў? Адказ на гэта добра было б пачуць ад камунальнай гаспадаркі ў Бельску, якая павінна загадаць, каб сабак вылавілі і перадалі іх Медыцынскай акадэміі ў Беластоку. Там прыдадуцца. А мо бельская ўстанова спецыялізуецца ў гадоўлі сабак у горадзе? Дык ураджай вялікі!

С. Сцепанюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі: „ДЗЕ АРАНЖАДА?", „Ніва" № 46 (1238) ад 18.XI.79 г.

Адказвае:

WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W BIAŁYMSTOKU.

W sprawie braku „Oranżady" w sieci detalicznej GS w Zabłudowie uprzejmie wyjaśniamy, że ze względu na bardzo niskie wartości odżywcze tego napoju, produkcja została w ostatnich latach znacznie ograniczona i aktualnie „oranżada" występuje w niewielkich ilościach, jako uzupełnienie szerokiej gamy asortymentów napojów. Wspomniany w piśmie napój o nazwie „Karolinka" jest produkowany na bazie receptury „Oranżady" wzbogaconej dodatkiem witaminy „C", zatem uwaga dotycząca walorów smakowych w/w wyrobów nie była słuszna.

Ponadto cena detaliczna „Oranżady" wynosi 2,40 zł za but. o poj. 0,333 litr. natomiast „Karolinka" 2,50 zł na but. o poj. 0,333 litr. czyli różnica jest znikoma. Wymieniony w piśmie pozostały asortyment napojów stanowi zasadniczą grupę wyrobów produkowanych na bazie naturalnych soków owocowych i wyrobów korzenno-ziołowych, które ze względu na wysokie walory smakowo-odżywcze są preferowane i ogólnie ocenione zostały bardzo wysoko. Ceny tych wyrobów oparte są o aktualne notowania cen surowców, wyższe ceny posiadają z reguły wyroby produkowane na surowcach importowanych. Rozszerzony wachlarz asortymentów produkowanych napojów umożliwia więc zaspokojenie wszystkich potrzeb konsumentów zarówno pod względem smakowym jak i cenowym.

Wiceprezes Zarządu
d/s Kontraktacji
Skupu i Produkcji
inż. Andrzej Łętowski

Да публікацыі „КАМУ СПАТРЭБІЛАСЯ?, „Ніва" № 40 (1232) ад 7.10.79 г.

Адказвае:

DYREKCJA REJONOWA KOLEI PAŃSTWOWYCH W BIAŁYMSTOKU.

Na całej długości peronu ustawiona jest barierka ochronna o dł. 220 m. Część tej barierki tj. około 22 m została uszkodzona przez nieznanych osobników. Oderwane odcinki rur zgromadził i zabezpieczył kasjer przystanku.

Nawierzchnia peronu z dwóch rzędów płytek betonowych ułożonych przy krawężniku nie została zdewastowana, jak również nie stwierdzono zniszczenia poczekalni i budynku.

Uszkodzona barierka zostanie naprawiona do dnia 30.12.1979 r.

W celu zapobieżenia na przyszłość przed ewentualną dewastacją urządzeń i budynku przystanku PKP Podbiele, w okresie świąt regionalnych Zawiadowca stacji Bielsk Podlaski będzie powiadamiał Służbę Ochrony Kolei i KMO w Bielsku Podlaskim.

Dyrektor
w/z Arkadiusz Szredel

Да публікацыі: „ПАЧАКАЛЬНЯ ПКС У ОРЛІ", „Ніва" № 47 (1239) ад 25.XI.79 г.

Адказвае:

URZĄD GMINY W ORLI.

Uprzejmie wyjaśniam:

Wykonanie szaletu publicznego obok przystanku PKS zostało zlecone w miesiącu październiku dla Spółdzielni Kółek Rolniczych w Orli.

Drużyna harcerska przy Zbiorczej Szkole Gminnej w Orli utrzymuje czystość na przystanku.

Sekretarz Biura
Konstanty Kaponow

Да публікацыі: „НЕБЯСПЕЧНА Ў ЗБУЧЫ", „Ніва" № 45 (1237) ад 11.XI.79 г.

Адказвае:

URZĄD GMINY W CZYŻACH.

W chwili obecnej w Zbuczu są duże trudności w przejezdności. Niebezpieczna przejezdność ulicy jest przyczyną pozostałości przełomów z okresu wiosennego. Cała ulica wymaga przebudowy, na którą brak jest funduszy. Część przełomów została zlikwidowana w miesiącu sierpniu 1979 roku. Prace te nie zostały całkowicie zakończone z powodu braku transportu.

Obecnie ze względu na ważne potrzeby, Urząd Gminy w Czyżach polecił dla Obwodu Drogowego w Narwi doprowadzenie ulicy do stanu bezpiecznego dla ruchu kołowego we wsi Zbucz.

Sprawa naprawy drogi we wsi Zbucz była omawiana na spotkaniu z mieszkańcami wsi w dniu 3 grudnia br., gdzie Naczelnik Gminy wnosił, aby mieszkańcy posiadający ciągniki zadeklarowali dowóz żwiru niezbędnego do naprawy jezdni, lecz rolnicy nie wykazali chęci podjęcia czynu społecznego. Według oświadczenia Kierownika Obwodu Drogowego w Narwi, przejezdność drogi zostanie zapewniona jeszcze w miesiącu grudniu.

Z up. Naczelnika Gminy
Teresa Pełka
Inspektor d/s Budownictwa

(Працяг са стар. 5)

У. Дваракоўскаму

ваючыся ў тым, што пішуць на каленях і на іншых, менш прыстойных частках цела. Не паложыш жа чыстай паперы на стол, на якім у сам раз толькі рэпу сеяць. Можа ўсё гэта мае сэнс у нашых паэтаў, бо не мусяць па бацьках зямлю пераймаць, працаваць на ёй, пададкі плаціць, курэй гадаваць. Вітаміны можна высацыць і на стале, а схацеўшы паласавацца яешняй, можна на зарослай лесам бацькоўскай зямлі ўзабрацца на верхавіну і падабраць з вароняга гнязда яечка, а то і сцяпаць разяву-варону на булён.

Рэшту дакажам у наступны раз.

Дзядзька Квас

НЯСПАДЗЯНАЯ ХРОНІКА

Сёння інфармуем пра вельмі трагічны выпадак. У Беластоку на вуліцы Драўлянай ў хаце ўзнік пажар. Выгарэла ўсё ў сярэдзіне, а што найгоршае — смяротэльна папарыўся, пакінуты без апекі, сын гаспадыні, хлопчык шасці гадкоў. Даведзена было, што пажар узнік ад гарачай кухоннай пліты.

А на пункце скупкі ільну ў Ясяновай Даліне, гміна Янаў, згарэў стог ільну IV кл. вартасцю ў 1 мільён 200 тысяч зл. Быў гэта лён, купляны прадпрыемствам „Лёнполь" у Шчытне.

Янка Б. з Курашава. Верш ваш пад загалоўкам „Снарад" надрукуем у „Парнасіку" па магчымасці хутка. Добра пішаце па-беларуску. Такая ахвота прасіць вас стаць нашым карэспандэнтам. З вашых аколіц нам ён вельмі патрэбны. Значыць, дамовіліся — пішаце пра ўсё.

Пазнаёмімся. „Вельмі хачу перапісвацца з сябрамі з Савецкага Саюза і з краіны. Дарагая рэдакцыя, дайце мой адрас у „Ніву". Калі ласка: Ірэна Кузьма, 15-003 Беласток, вул. Сянкевіча 100 кв. 3.

Іван Ігнацюк, Люблін. „Пачалі мы рэпетыцыі ансамбля савецкай песні, якім я кірую. Маем новага маладога здольнага дырыжора. Вялікае дзякуй, што друкуеце ў „Ніве" беларускія песні з нотамі. Адну з іх, „Зорку Венеру", якую я ведаў, толькі не меў нотаў, хачу ўключыць у нашу праграму."

Тамаш Кірылаў, Легніца. Калі вярнуўся з Адэсы, быў вельмі прастуджаны. Праляжаў у ложку два тыдні. Учора ўстаў і пайшоў у кнігарню купіць „Гісторыю Беларусі". Пісаў ужо пра гэту кніжку Францішак Берніковіч. Ён расчараваны ёю. Чытаў я таксама ў „Ніве" рэцэнзіі В. Шведа і В. Ярмалковіча. Я поўнасцю згаджаюся з іх вывадамі... Лічу нетактоўным тлумачыць назву „крывічы" так, як тлумачыць аўтар кнігі. Яшчэ вучнем пачатковай школы я чуў, што крывічы — гэта людзі, якія выводзяцца з адной крыві. У мяне быў калега з-пад Браслаўля, па празвішчу Крывіч. Ён ганарыўся гэтым прозвішчам, бо яно сведчыла, што з'яўляецца ён старажытным беларусам. І яшчэ адно. Шкада, што ва ўсёй гэтай кнізе няма ніводнага слаўца пра геройства беларускіх палкоў у бітве пад Грунвальдам. Не робіць памылак аднак толькі той, хто нічога не робіць. „Гісторыя Беларусі" М. Космана — гэта першая ластаўка, якая дазволіць пашырыць круг знаёмства з Беларуссю".

Імпартгумар

ВЕТЛІВАСЦЬ

Пакупнікі і прадаўцы, будзьце ўзаемна ветлівыя!

Вы, відаць, звярнулі ўвагу, што гэты лозунг знік у апошні час са сцэнаў нашых гастраномаў. І вельмі правільна. Спытаеце, чаму? Бо зараз пакупнік, заходзячы ў гастраном, пачынае прыблізна так:

— Добры дзень, дзяўчынка!

А тая ў адказ гэтак лагодна і з радаснай усмешкай на твары:

— Дзень добры. Слухаю вас, малады чалавек?

— Я-я, малады?! Ха-ха... Вельмі ўдзячны за камплімент.

— Паверце, вы выглядаеце надта маладым!

— Дзякуй вялікі за гэткія прыемныя словы.

— Калі ласка.

— Яшчэ раз дзякуй!

— Няма за што!

— Мерсі.

— А што вам... Так, зразумела. Вам бы чагосьці смачненькага. Калі ласка, прапаную вось гэтыя безгаловыя селядцы. Я загарну ў паперу, не хвалюйцеся.

— Шчыра дзякую. Я вось тут куплю букет ружаў для сваёй жонкі... Яна будзе вельмі рада, калі даведаецца, што я падарыў яго вам.

— О-о, вельмі кранута.

— Дайце, калі ласка, кнігу прапаноў і скаргаў.

— На жаль, яна ўся спісана, і вы не зможаце больш нічога запісаць. Ды і падзяку заслугоўваеце вы, а не я. Вы былі такім вет-лі-вым!

— Што вы?! Гэта вы...

— Не-не, вы!

— Якая вы кемлівая! Адразу зразумелі, што я вельмі далікатны чалавек.

— Але вы зірніце ў кнігу. Там адразу відаць, што больш ветлівага прадаўца за мяне няма.

— Так. Але гэта ваш службовы абавязак, а я шчыры з роду.

— Гляньце, якая шчырасць!

— Больш натуральная, чым ваша!

— Вы не грубіяньце са мной!

— А ты мяне не адчытвай!

— А ты на мяне не тыкай!

— А ты не крычы, камса безгаловая!

— Скажы лепш, стары лень, што я ветлівей за ўсіх, а не, дык як трэсну гэтым селядцом!

— Дзякуй Богу, што я інтэлігентны чалавек, а то я табе б... Давай кнігу скаргаў!

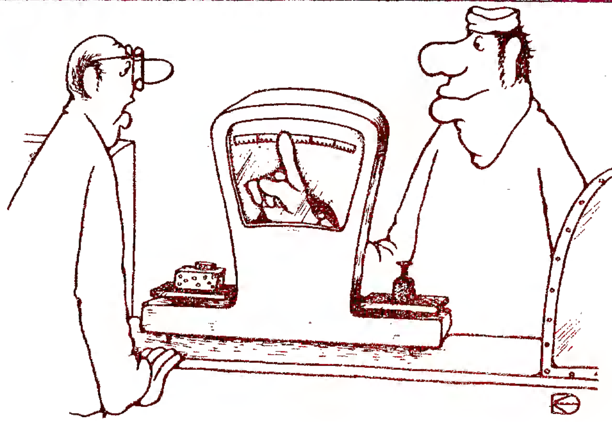
— А ты там усё роўна нічога не запішаш.

— Дзякуй за шчырасць!

— Кацiся, гладкай дарогі! Для добрага чалавека нічога не шкада, нават...

Як бачыце, няма вялікай неабходнасці вывешваць лозунг „Прадаўцы і пакупнікі, будзьце ўзаемна ветлівыя!“.

Гаральд Фукс

Без слоў.

НІЎКА

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Сержант звяртаецца да навабранцаў:

— Сёння ёсць работа для сапраўдных гультаёў. Падыміце руку, хто хоча ёю заняцца.

Усе салдаты дружна паднялі рукі, апрача аднаго.

— А ты чаму не падняў руку, Свенсан?

— Лянота, пане сяржант.

✲

— Суддзя, — сказала гаспадыня свайму госцю, — пакаштуйце гэты курыны бульён.

— Дзякую, — адказаў суддзя, — я ўжо каштаваў яго і лічу, што курыца даказала сваё поўнае алібі!

✲

— Я ніколі не сумняваўся ў вернасці сваёй жонкі да тых пор, пакуль мы не пераехалі з Генуі ў Фларэнцыю.

— А што здарылася ў Фларэнцыі?

— Я прыкмеціў, што ў Фларэнцыі пісьманосец той жа, што і ў Генуі.

ГУМАР З БАРАДОЮ

ЦІ БАЧЫЎ ЦАРА

Адслужыў салдат дваццаць пяць год у арміі ды й вярнуўся дадому. Абселі яго на калодах і старыя, і малыя, распытваюць пра службу. Вось адзін дзядуля і пытае:

— А ты бацюшку-цара ды царыцу бачыў?

— Цара то я бачыў во так, як вас, а вось яго маладзіцу бачыць не давялося...

СЦІПЛАСЦЬ

Навучае дачку маці:
— Памятай, Марыся,
Сціпласць — заўжды
ў чалавека
Найлепшая рыса.

— Дык чаго ж тады вы,
мама,
Крычыце на тату,
Што ў яго ўжо
вельмі-вельмі
Сціплая зарплата?

Паўло Глазавы

— Тэк, дарагая, а цяпер памалу паварочвайся.

АМАЛЬ ТОЕ САМАЕ

У будынку сапсаваўся ліфт. Выклікалі майстра зранку, а ён прыйшоў ужо падвечар і падпіты.

— Перагружваеце машыну! — з выглядам знаўцы дакарае ён жыхароў, што сабраліся ля яго. — Чуеце, як трос скавыча...

— То не трос, а сабака ў ліфце... З самюсенькай раніцы сядзяць там з гаспадаром і выйсці не могуць...

Ён сумеў згуртаваць калектыў... супраць сябе.

ПЕРАД СМЕРЦЮ

У магазін „Абутак“ зайшла бабуля і пытае:

— У вас, хлопцы, ёсць модныя боцікі?

— Навошта яны вам? — смяюцца абодва прадаўшчыкі, — іх у нас і напаказ няма.

— Шкада, памру і не ўбачу, якія яны цяпер — модныя...

— Нахіліся, Пятро, пад прылавак, пакажы бабулі тыя, што ты свату пакінуў, — шэпча адзін.

— Ну, дык паглядзі ўжо, бабуся!

Абгледзела іх старая ды ў торбу!

— Падыходзячы нумар. Колькі за іх?.. Урэшце дастала ўнучцы...

У МУЗЫЧНЫМ МАГАЗІНЕ

Маці з сынам аглядаюць музычныя інструменты.

— А піяніна ў вас ёсць? — звярнулася да прадаўца жанчына.

— Не, зараз няма.

— Дзякуй Богу! — абрадаваўся сын.

У МУЗЕІ

Хлопчык аглядае з бабуляй экспанаты ў палеантапагічным музеі.

— Уяўляю, бабуля, як ты павінна была баяцца гэтых стварэнняў, калі была маленькай.

— Мода — гэта я!

ЗООМАГАЗІН

— Віншую з пакупкай! Цяпер вы можаце жыць спакойна, не баючыся грабежнікаў.

Dziś do Ciebie przyjść nie mogę

Słowa: autor nieznany
Muzyka: kompozytor nieznany

Dziś do ciebie przyjść nie mogę,
Idę zaraz w nocy mrok.
Nie wyglądaj za mną oknem,
We mgle tonie próżno wzrok.

Na co ci, kochanie, wiedzieć,
Gdzie dziś w nocy będę spać?
Dłużej tu nie mogę siedzieć,
Na mnie czeka leśna brać.

Księżyc zaszedł już za lasem,
We wsi gdzieś szczekają psy:
A nie pomyśl sobie czasem,
Że do innej śpieszno mi.

Kiedy wrócę znów do ciebie,
Może w dzień, a może w noc,
Dobrze będzie nam jak w niebie,
Pocałunków dasz mi moc.

Gdy nie wrócę, niechaj wiosną
Moją rolę sieje brat,
Kości moje mchem porosłe
Niech użyźnią ziemi szmat.

W pole wyjdź któregoś ranka,
Na snop żyta ręce złóż
I ucałuj jak kochanka,
Ja żyć będę w kłosach zbóż.

Курёзы

ДУХМЯНЫ ОПІУМ

Французская парфюмерыя здаўна славіцца ва ўсім свеце. У асаблівасці вырабы фірмы Іў-сант Лаўрэнта. Але каля года назад гэтую фірму напаткаў сур'ёзны канфуз. Выпусціўшы духі з разнастайным і надзвычай тонкім букетам пахаў, яна занадта ўжо вялікую нагрузку зрабіла на іх назву. У ёй гаспадары прадпрыемства хацелі падкрэсліць тое, што менавіта гэтыя апошні іх выдатны выраб не проста дае прыемны пах, а валодае непаўторнай уласцівасцю перасяляць чалавека ў незвычайны стан казачна прыгожых ілюзій і прыемнага самаадчування, аналагічнага стану асобы, якая ўжывае, скажам, тую ж марыхуану або іншыя наркотыкі. Адным словам, духі назвалі „Опіум“, распаўсюдзілі ў краінах Еўропы і вялізную партыю іх па дамоўленасці са сваімі даўнімі кампаньёнамі адправілі аж за акіян, у ЗША.

І дарэмна гэта зрабілі. У новым свеце навінка парфюмерыі многіх захапіла, але большасць пакупнікоў адмовілася карыстацца духмяным водарам славутай фірмы. Яны ўбачылі каверзу ўжо ў самай назве. Маўляў, калі згодзяцца карыстацца духамі, то і наогул опіум сам па сабе можа здацца бяскрыўднай з'явай.

Пакрыўдзіліся і многія амерыканцы кітайскага паходжання. У афармленні этыкеткі на вышэй названых духах яны ўбачылі недвухзначны намёк на тое, што тайная кантрабанда опіум і іншых наркатычных сродкаў ажыццяўляецца ў асноўным праз іх, кітайцаў.

Між намі

Не чапай падгнілыя бэлькі, каб у выпадку падзення было на што зваліць віну.